

Question Paper Preview

Notations :

- 1.Options shown in green color and with ✓ icon are correct.
- 2.Options shown in red color and with ✗ icon are incorrect.

Question Paper Name :	HINDI 22nd Dec 2025 Shift 1
Subject Name :	HINDI
Creation Date :	2025-12-22 16:10:09
Duration :	180
Total Marks :	300
Display Marks:	Yes
Change Font Color :	No
Change Background Color :	No
Change Theme :	No
Help Button :	No
Show Reports :	No
Show Progress Bar :	No

Group 1

Group Number :	1
Group Id :	898741159
Group Maximum Duration :	0
Group Minimum Duration :	180
Show Attended Group? :	No
Edit Attended Group? :	No
Break time :	0
Group Marks :	300

Paper I

Section Id :	898741317
Section Number :	1
Section type :	Online
Mandatory or Optional :	Mandatory
Number of Questions :	42
Number of Questions to be attempted :	42
Section Marks :	100

Maximum Instruction Time : 0
Sub-Section Number : 1
Sub-Section Id : 898741982
Question Shuffling Allowed : Yes

Question Number : 1 Question Id : 89874124050 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is the most suitable method for a teacher to encourage reflective thinking in learners?

అభ్యాసకులలో ప్రతిబింబాత్మక ఆలోచన ప్రోత్సహించుటకు, బోధకునికి ఈ దిగువ వానిలో ఏది అత్యంత తగిన పద్ధతి?

Options :

89874194801. ✖ Giving a detailed lecture on the topic.
ఆ విషయంపై సవివరాణాత్మక ఉపన్యాసం ఇచ్చుట.
89874194802. ✖ Conducting a surprise quiz to test recall.
మళ్ళీ గుర్తు చేసుకొనుటకు ఆకస్మిక పరీక్ష నిర్వహించుట.
89874194803. ✔ Encouraging students to debate different viewpoints on a subject.
ఒక విషయంపై విభిన్న అభిప్రాయాలపై చర్చించడానికి విద్యార్థులను ప్రోత్సహించుట
89874194804. ✖ Providing a list of facts to be memorized.
కంఠస్థం చేయు అంశాల జాబితాను యిచ్చుట

Question Number : 2 Question Id : 89874124051 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

The primary objective of teaching at the Understanding Level is to:

అర్థం చేసుకొనే స్థాయిలో బోధనయొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యము

Options :

Enable learners to recall information.

89874194805. ✖

అభ్యాసకులు సమాచారాన్ని గుర్తు చేసుకొను సామర్థ్యము

Foster the ability to see relationships and apply concepts.

89874194806. ✔

సంబంధాలను గ్రహించే శక్తిని, భావాలను అన్వయించే సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుట

Promote critical and creative thinking.

89874194807. ✖

విమర్శనాత్మక, సృజనాత్మక ఆలోచనను ప్రోత్సహించుట

Ensure the complete memorization of facts.

89874194808. ✖

అంశములను పూర్తిగా కంఠస్థము చేయునట్లు చూచుట

Question Number : 3 Question Id : 89874124052 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

A teacher wants to use ICT to enhance the learning experience. Which of the following is an example of an on-line method of teaching?

అభ్యాస అనుభవాన్ని పెంచుటకు, ఉపాధ్యాయుడు ఐసీటి ఉపయోగించదలచాడు. ఆన్‌లైన్ బోధనా పద్ధతికి ఈ దిగువ వానిలో ఏది ఉదాహరణ.

Options :

89874194809. ✖ Using a projector to show a slideshow in class.
తరగతిలో స్లైడ్ షో చూపించుటకు ప్రొజెక్టరు వాడుట

89874194810. ✖ Distributing printed notes to students via email.
ముద్రించిన నోట్సును విద్యార్థులకు పంపిణీ చేయుటకు ఇ-మెయిల్ ఉపయోగించుట

89874194811. ✔ Utilizing a MOOC platform for a course.
ఒక కోర్సుకు మూక్ వేదికను ఉపయోగించుట

89874194812. ✖ Watching a recorded video lesson in a classroom setting.
తరగతి గదిలో రికార్డు చేసిన వీడియో పాఠమును తిలకించుట

Question Number : 4 Question Id : 89874124053 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following factors, related to the learner, would have the greatest impact on the effectiveness of teaching?

అభ్యాసకునికి సంబంధించిన ఈ దిగువ ఏ అంశము బోధనా సామర్థ్యం అత్యధిక ప్రభావమును చూపును.

Options :

The learner's academic background and prior knowledge.
అభ్యాసకుని విద్యా నేపథ్యం, పూర్వజ్ఞానము

89874194813. ✓

The learner's height and weight.
అభ్యాసకుని ఎత్తు, బరువు

89874194814. ✗

The learner's favorite subject.
అభ్యాసకునికి ఇష్టమైన విషయము

89874194815. ✗

The learner's family income.
అభ్యాసకుని కుటుంబ ఆదాయము

89874194816. ✗

Question Number : 5 Question Id : 89874124054 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which type of evaluation is primarily concerned with finding out the extent of learning progress during the instructional process?
బోధనా ప్రక్రియలో అభ్యాసకుని పురోగతి స్థాయిని తెలుసుకొనుటకు ఏ మూల్యాంకన పద్ధతి ప్రాథమికంగా సంబంధించినది.

Options :

Summative evaluation
సంక్షిప్త మూల్యాంకనం
89874194817. ✖

Placement evaluation
ఉద్యోగ నియామక మూల్యాంకనం
89874194818. ✖

Diagnostic evaluation
నిర్ధారణ మూల్యాంకనం
89874194819. ✖

Formative evaluation
నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం
89874194820. ✔

Question Number : 6 Question Id : 89874124055 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

A researcher wants to study the long-term effects of a new educational program. He tracks a group of students from primary school through to their university graduation. This type of research is known as:

ఒక పరిశోధకుడు కొత్త విద్యా కార్యక్రమము యొక్క దీర్ఘకాల ప్రభావమును అధ్యయనం చేయదలచాడు. అతను ప్రాథమిక పాఠశాల నుండి విశ్వ విద్యాలయ గ్రాడ్యుయేషన్ దశ వరకు ఒక విద్యార్థుల బృందాన్ని అనుసరించాడు ఈ పరిశోధనను:

Options :

Descriptive research
వివరణాత్మక పరిశోధన అందురు

89874194821. ✖

Experimental research
ప్రయోగాత్మక పరిశోధన అందురు

89874194822. ✖

Longitudinal research
రేఖాంశ పరిశోధన అందురు

89874194823. ✔

Cross-sectional research
క్రాస్ సెక్షనల్ పరిశోధన అందురు

89874194824. ✖

Question Number : 7 Question Id : 89874124056 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

The purpose of a literature review in research is to:
పరిశోధనలో సాహిత్య సమీక్ష యొక్క ఉద్దేశ్యం:

Options :

89874194825. ✖ Prove the researcher's hypothesis is correct.
పరిశోధకుని పరికల్పన సరియైనదని నిరూపించుటకు
89874194826. ✖ Find a definitive answer to the research question.
పరిశోధనా ప్రశ్నకు ఖచ్చితమైన సమాధానము తెలుసుకొనుటకు
89874194827. ✔ Identify gaps in existing knowledge and justify the research topic.
ప్రస్తుతమున్న జ్ఞానములో అంతరాలను గుర్తించి పరిశోధనా విషయమును సమర్థించుటకు
89874194828. ✖ List all books and articles related to the topic.
విషయమునకు సంబంధించిన అన్ని పుస్తకాల, వ్యాసాల జాబితా తయారు చేయుటకు

Question Number : 8 Question Id : 89874124057 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is an example of a positivist approach to research?

ఈ క్రింది వాటిలో ఏది పాజిటివిస్ట్ పరిశోధన విధానానికి ఉదాహరణ?

Options :

A study exploring the live experiences of students in a new school.

ఒక కొత్త పాఠశాలలో విద్యార్థుల ప్రత్యక్ష అనుభవాల అన్వేషణ అధ్యయనము

89874194829. ✖

A survey that measures the impact of a variable on a group of people.

కొంతమంది వ్యక్తుల బృందంపై ఒక వేరియబుల్ ప్రభావాన్ని సమీకరణ చేయడం

89874194830. ✔

A case study of a specific individual's psychological development.

ఒక నిర్దిష్ట వ్యక్తి యొక్క మానసికాభివృద్ధిపై అధ్యయనం చేయటం

89874194831. ✖

An ethnographic study of a small, isolated community.

విడిగా/ వేరుపడిన ఒక చిన్న సమాజంపై శాస్త్రీయ సంస్కృతి అధ్యయనం

89874194832. ✖

Question Number : 9 Question Id : 89874124058 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is considered an ethical breach in research?
ఈక్రింది వానిలో దేనిని పరిశోధనకు నైతిక ఉల్లంఘనగా భావిస్తారు?

Options :

- 89874194833. ✖ Citing the work of others.
ఇతరుల పరిశోధన కృషిని పేర్కొనుట
- 89874194834. ✖ Getting informed consent from participants.
పాల్గొనే వారి సమ్మతి తెలుసుకొనుట
- 89874194835. ✔ Plagiarizing sources in the research paper.
పరిశోధనా పత్రములో వనరులను దొంగతనం చేయుట
- 89874194836. ✖ Maintaining confidentiality of participant data.
పాల్గొనే వారి దత్తాంశమును రహస్యముగా ఉంచుట

Question Number : 10 Question Id : 89874124059 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

In the context of writing a research paper, what does the APA (American Psychological Association) style guide primarily address?

పరిశోధనా పత్రము వ్రాసే సందర్భంలో అమెరికన్ సైకలాజికల్ అసోసియేషన్ మార్గదర్శక పుస్తకం ప్రాథమికంగా ఏ అంశములను సూచిస్తుంది.

Options :

89874194837. ✖ The content and subject matter of the research.
పరిశోధన అంశములు, విషయము

89874194838. ✖ The statistical analysis of the data.
దత్తాంశపు గణాంక విశ్లేషణ

89874194839. ✔ The format and style of referencing.
రిఫరెన్సింగ్ నమూనా, శైలి

89874194840. ✖ The length of the paper's introduction.
ఆ పత్రపు పరిచయ నిడివి

Sub-Section Number :

2

Sub-Section Id :

898741983

Question Shuffling Allowed :

No

Question Id : 89874124060 Question Type : COMPREHENSION Sub Question Shuffling Allowed : No Group Comprehension Questions : No Question Pattern Type : NonMatrix

Question Numbers : (11 to 15)

Question Label : Comprehension

Answer the questions (11-15) after reading the following passage:

ఈ దిగువ పాసేజి చదివి 11-15 ప్రశ్నలకు సమాధానము ఇయ్యండి.

Certain people who brag of their foresight are the stupidest of all. They are always preoccupied with work so that they may be able to live better; they spend life in making provision for life. Their plans are designed for the future, but procrastination is the greatest waste of life. It robs us of each day as it comes and extorts the present from us on promises of the future. Expectancy is the greatest impediment to living: in anticipation of tomorrow it loses today. You operate with what is in Fortune's hand and let go what is in your hand.

తమ ముందుచూపు గురించి గొప్పలు చెప్పుకునే కొందరు వ్యక్తులు వాస్తవానికి అత్యంత మూర్ఖులు. వారు మెరుగైన జీవితాన్ని గడపాలనే ఉద్దేశంతో సదా పనిలో నిమగ్నమై ఉంటారు; కానీ ఆ ప్రక్రియలో జీవితం కోసం ఏర్పాట్లు చేయడంలోనే దాన్ని ఖర్చు చేస్తారు. వారి ప్రణాళికలు ఎల్లప్పుడూ భవిష్యత్తును దృష్టిలో పెట్టుకొని రూపొందించబడతాయి. కానీ, ఆలస్యం చేయడం అనేది జీవితాన్ని చాలా నష్టపరుస్తుంది. రేపు కోసం నిరీక్షణలో ఈ రోజుని కోల్పోవలసివస్తుంది. మన చేతిలో ఉన్నదాన్ని వదిలి, 'అదృష్టం' చేతిలో ఉన్నదానిపై ఆధారపడతాం.

Sub questions

Question Number : 11 Question Id : 89874124061 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is closer in meaning to 'procrastinate'?

క్రింది వాటిలో 'ఆలస్యం చేయడం' అనే పదానికి అర్థపరంగా అత్యంత దగ్గరగా ఉన్నది ఏది?

Options :

Delay

వాయిదా

89874194841. ✓

Deluge

ప్రళయం

89874194842. ✗

Design

రూపకల్పన

89874194843. ✗

Expedite

వేగవంతం

89874194844. ✖

Question Number : 12 Question Id : 89874124062 Question Type : MCQ Option Shuffling : No

Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following expressions best captures the spirit of the passage?

క్రింది వాటిలో ఏ వాక్యం ఈ పరిచ్ఛేదం యొక్క ప్రధాన భావాన్ని వ్యక్తం చేస్తుంది?

Options :

Look before you leap

ఆలోచించి అడుగు వెయ్యి

89874194845. ✖

Defy all odds

అన్ని ఆటంకాలను ఎదుర్కో

89874194846. ✖

Seize the day

నేటిని పూర్తి స్థాయిలో ఆస్వాదించు

89874194847. ✔

Patience is all

సహనమే సర్వస్వం

89874194848. ✖

Question Number : 13 Question Id : 89874124063 Question Type : MCQ Option Shuffling : No

Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

The clause, “they spend life in making provision for life”, is an example of:

“జీవనానికి కావలసిన ఏర్పాట్లలోనే తమ జీవితాన్ని గడిపేస్తారు” అనే వాక్యం దేనికి ఉదాహరణ?

Options :

Repetition

పునరావృతం

89874194849. ✖

Paradox

విరోధోక్తి

89874194850. ✔

89874194851. ✖

Ellipsis

అవసరంలేని వాక్యభాగాన్ని తొలగించడం

Expurgation

అభ్యంతరకరమైన పదాల/వ్యాకృతాల తొలగింపు

89874194852. ✖

Question Number : 14 Question Id : 89874124064 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is opposite in meaning to 'foresight'?

క్రిందివాటిలో 'ముందుచూపు' అనే పదానికి వ్యతిరేక అర్థం కలిగినది ఏది?

Options :

Indiscretion

జాగ్రత్త లేకపోవడం, అవివేకం (Indiscretion)

89874194853. ✔

Circumspection

సావధానత, జాగ్రత్త (Circumspection)

89874194854. ✖

Defect

లోపం (Defect)

89874194855. ✖

Persistence

దృఢత్వం, పట్టుదల (Persistence)

89874194856. ✖

Question Number : 15 Question Id : 89874124065 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

The writer suggests that "Fortune's hand" is:

రచయిత "అదృష్ట శక్తి" గురించి సూచిస్తున్న దానిని క్రిందివాటిలో ఏది సూచిస్తుంది?

Options :

benign

అనుకూలమైనది

89874194857. ✖

89874194858. ✖

incomparable.

అసమానమైనది

remedial.

పరిష్కారాత్మకమైనది

89874194859. ✖

unpredictable.

అనిశ్చితమైన

89874194860. ✔

Sub-Section Number :

3

Sub-Section Id :

898741984

Question Shuffling Allowed :

Yes

Question Number : 16 Question Id : 89874124066 Question Type : MCQ Option Shuffling : No

Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is the most accurate description of communication?

క్రిందివాటిలో కమ్యూనికేషన్ (సమాచారం) యొక్క అతి ఖచ్చితమైన నిర్వచనం ఏది?

Options :

The act of speaking in public

ప్రజల ముందు (నలుగురిలో) మాట్లాడటం

89874194861. ✖

The transfer of information from one person to another.

ఒకరి నుండి మరొకరికి సమాచారం/విషయాన్ని చేరవేయడం

89874194862. ✖

The exchange of information, thoughts, or messages through speech, visuals, signals, writing, or behavior

మాట, దృశ్యం, సంకేతం, రాత, ప్రవర్తన మొదలైన వాటిద్వారా ఆలోచన లేక

విషయాన్ని అందించడం

89874194863. ✔

The process of transmitting data from a sender to a receiver

పంపినవారి నుండి 'డేటా' ను స్వీకర్తకు ప్రసారం చేయడం

89874194864. ✖

Question Number : 17 Question Id : 89874124067 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is an example of a communication barrier?

దిగువ ఇచ్చిన వాటిలో ఏది “కమ్యూనికేషన్” కి అవరోధంగా పరిగణించదగినది?

Options :

Using clear and simple language in a conversation

సంభాషణలో స్పష్టమైన మరియు సులభమైన భాషను ఉపయోగించడం

89874194865. ✖

A noisy environment that makes it hard to hear the speaker

శబ్దం ఎక్కువగా ఉండే వాతావరణం, దీని వల్ల స్పీకర్ చెప్పినది వినడం కష్టం
అవుతుంది

89874194866. ✔

Maintaining ‘eye contact’ while listening

వినేటప్పుడు ‘కంటిసంభాషణ’ కొనసాగింపు

89874194867. ✖

Asking questions to clarify a message

సందేశాన్ని స్పష్టంగా అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రశ్నలు అడగడం

89874194868. ✖

Question Number : 18 Question Id : 89874124068 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Communication that occurs without using words is called:

పదాలను ఉపయోగించకుండా జరిగే కమ్యూనికేషన్‌ను ఏమని పిలుస్తారు?

Options :

Oral communication

మౌఖిక కమ్యూనికేషన్

89874194869. ✖

Written communication

రాత కమ్యూనికేషన్

89874194870. ✖

Non-verbal communication

మాటలేకుండా జరిగే కమ్యూనికేషన్

89874194871. ✔

Verbal communication

మాట్లాడడం ద్వారా కమ్యూనికేషన్

89874194872. ✖

Question Number : 19 Question Id : 89874124069 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is an example of non-verbal communication?
క్రిందివాటిలో మాటలేని (నాన్-వర్బల్) కమ్యూనికేషన్ ఉదాహరణ ఏది?

Options :

89874194873. ✖ A letter
లేఖ
89874194874. ✖ A phone call
ఫోన్ కాల్
89874194875. ✔ Body language
శరీర భాష
89874194876. ✖ An email
ఇమెయిల్

Question Number : 20 Question Id : 89874124070 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Using images, charts, graphs, and words to convey a message is an example of which type of communication?

సందేశాన్ని వ్యక్తపరచడానికి చిత్రాలు, పట్టికలు, గ్రాఫ్లు, పదాలను ఉపయోగించడం ఏరకమైన కమ్యూనికేషన్ రకం?

Options :

Verbal communication
పదప్రయోగ కమ్యూనికేషన్

89874194877. ✖

Written communication
రాత కమ్యూనికేషన్

89874194878. ✖

Visual communication
దృశ్య కమ్యూనికేషన్

89874194879. ✔

Non-verbal communication
మాటలేని కమ్యూనికేషన్

89874194880. ✖

Question Number : 21 Question Id : 89874124071 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

A person takes $\frac{1}{3}^{rd}$ of the time in rowing a boat a certain distance downstream than upstream. What is the ratio of the speed of the boat in still water to the speed of current?

ఒక వ్యక్తి ప్రవాహ దిశలో ఒక పడవను నడుపుటకు తీసుకునే సమయం అనేది ప్రవాహానికి వ్యతిరేకంగా పడవను నడుపుటకు తీసుకునే సమయంలో మూడోవంతుగా ఉంది. అప్పుడు నీలకడ నీటిలో పడవ వేగానికి మరియు ప్రవాహ దిశలో పడవ వేగానికి గల నిష్పత్తి ఎంత?

Options :

89874194881. ✖ 1:2

89874194882. ✖ 4:3

89874194883. ✖ 3:2

89874194884. ✔ 2:1

Four persons P,Q,R and S and their working efficiencies in completing a job are as follows.

P can do $\frac{1}{4}^{th}$ of the work in 20 days, Q can do 20% of the same work in 15 days,R can do

30% of the work in 30 days and S can do $\frac{1}{6}^{th}$ of the work in 10 days.Who is the fastest in completing the work?

ఒక పనిని పూర్తిచేయడంలో నలుగురు వ్యక్తులైన P,Q,R మరియు Sల పని సామర్థ్యం క్రింది విధంగా ఉంది. $\frac{1}{4}$ వ వంతు పనిని P, 20 రోజులలో పూర్తి చేయును, 20% పనిని Q, 15 రోజులలో పూర్తి చేయగలడు, 30% పనిని R, 30 రోజుల్లో పూర్తి చేయగలడు మరియు $\frac{1}{6}$ వ వంతు పనిని S 10 రోజుల్లో పూర్తి చేయగలడు. ఆ పనిని ఎవరు అత్యంత వేగంగా పూర్తిచేయగలరు?

Options :

89874194885. ✖ P

89874194886. ✖ Q

89874194887. ✖ R

89874194888. ✔ S

Question Number : 23 Question Id : 89874124073 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Given the following notations, answer the question that follows:

$P+Q$ means P is the father of Q,

$P-Q$ means P is the daughter of Q,

$P \times Q$ means P is the mother of Q, and

$P \div Q$ means P is the brother of Q

If $A+B \times C \div D$, then how is A related to D?

క్రింది సంకేతాల ఆధారంగా వాటి కిందనీయబడిన ప్రశ్నకు సమాధానమివ్వండి:

$P+Q$ అంటే Q యొక్క తండ్రి P అని,

$P-Q$ అంటే Q యొక్క కూతురు P అని,

$P \times Q$ అంటే Q యొక్క తల్లి P అని మరియు

$P \div Q$ అంటే Q యొక్క సోదరుడు P అని అర్థం

$A+B \times C \div D$ అని ఇస్తే, Dకు A ఏవిధమైన బంధుత్వాన్ని కలిగియున్నాడు?

Options :

A is the father of D

D యొక్క తండ్రి A

89874194889. ✖

A is the grandfather of D

D యొక్క తాత A

89874194890. ✔

A is the brother of D

D యొక్క సోదరుడు A

89874194891. ✖

D is the daughter of A

A యొక్క కూతురు D

89874194892. ✖

Question Number : 24 Question Id : 89874124074 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

A shop keeper allows a discount of $a\%$ on marked price of an article and makes a profit of $a\%$. Then the ratio of marked price to cost price, for $a=12$, is

ఒక వస్తువు యొక్క ప్రకటిత వెలపై ఒక దుకాణదారుడు $a\%$ తగ్గింపునిచ్చి $a\%$ లాభం పొందుతాడు.
అప్పుడు $a=12$ అయిన సందర్భంలో ఆ వస్తువు ప్రకటిత వెలకు, కొన్న వెలకు గల నిష్పత్తి

Options :

89874194893. ✖ 13:11

89874194894. ✖ 15:13

89874194895. ✔ 14:11

89874194896. ✖ 11:7

Question Number : 25 Question Id : 89874124075 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

What number fits in the following sequence of numbers?
57, 43, 31, 21, ____, 7, 3

క్రింది సంఖ్యల అనుక్రమంలో ఇమిడిపోయే సంఖ్య ఏది?
57, 43, 31, 21, ____, 7, 3

Options :

89874194897. ✖ 12

89874194898. ✔ 13

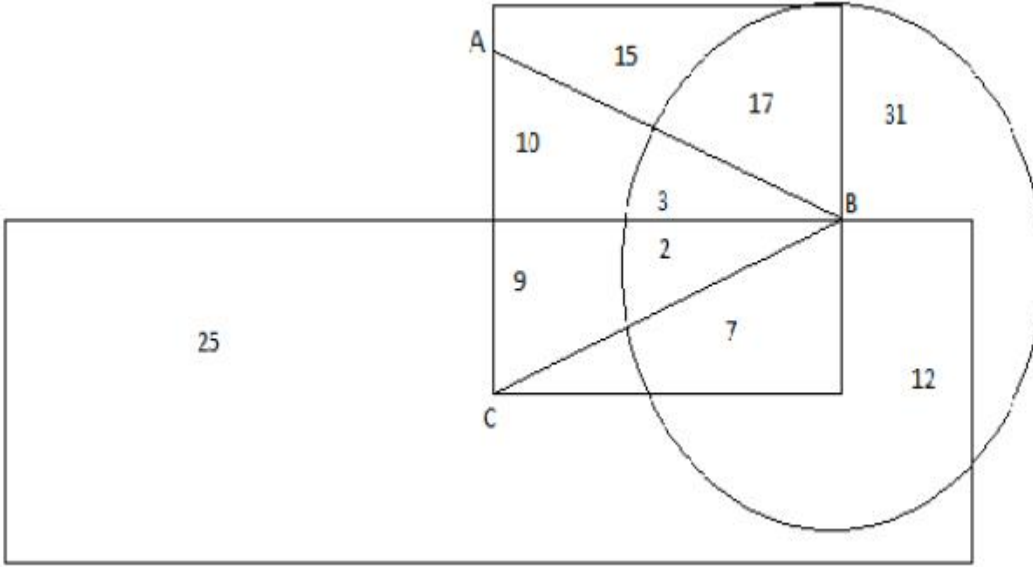
89874194899. ✖ 14

89874194900. ✖ 15

Question Number : 26 Question Id : 89874124076 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

In the following diagram rectangle, circle, square and triangle ABC respectively represent the 4 attributes namely government employees, males, urban people and educated persons. The numbers mentioned in different regions of the figure represent the number of persons having the corresponding common attributes of that region. If x is the number of persons who are from urban, female, non-government educated persons and y is the number of males, educated government persons from urban then $x+y=$

క్రింది పటంలో దీర్ఘచతురస్రం, వృత్తం, చతురస్రం మరియు త్రిభుజం ABCలు వరుసగా నాలుగు వర్గాల(లక్షణాలైన) ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, పురుషులు, పట్టణ ప్రాంత ప్రజలు మరియు అక్షరాస్యులను సూచిస్తాయి. పట్టణ ప్రాంతానికి చెంది, ప్రభుత్వేతర అక్షరాస్యులైన మహిళల సంఖ్యను x మరియు పట్టణ ప్రాంతానికి చెందిన అక్షరాస్యులైన పురుష ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల సంఖ్య y అయితే $x+y=$

Options :

89874194901. ✓ 10

89874194902. ✗ 12

89874194903. ✗ 22

89874194904. ✗ 17

Question Number : 27 Question Id : 89874124077 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Select the suitable entry from the given options that fills the blank space in the following analogy

Anthropology: Human being : : Ornithology : -----

క్రింది సారూప్యతలో ఇచ్చిన ఐచ్ఛికాల నుండి సరైన దానితో క్రింది ఖాళీని పూరించండి:

ఆంథ్రోపాలజీ : మానవుడు : : ఆర్నిథాలజీ : -----

Options :

89874194905. ✖ Insects
కిటకాలు

89874194906. ✖ Volcanoes
అగ్నిపర్వతాలు

89874194907. ✖ Reptiles
సరీసృపాలు

89874194908. ✔ Birds
పక్షులు

Question Number : 28 Question Id : 89874124078 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which option best describes a deductive argument?
నిగమన వాదనను సరిగ్గా వివరించేది క్రింది వాటిలో ఏది?

Options :

89874194909. ✖ The conclusion likely follows from the premises
ఆధారాల నుండి ముగింపు రావచ్చు

89874194910. ✔ The conclusion must follow from the premises
ఆధారాల నుండి ముగింపు తప్పక రావాలి

89874194911. ✖ The premises offer emotional support to the conclusion
ముగింపుకు ఆధారాలనేవి భావోద్వేగ మద్దతునిస్తాయి

89874194912. ✖ The premises are about statistical information
ఆధారాలనేవి సాంఖ్యిక సమాచారానికి సంబంధించినవి

Question Number : 29 Question Id : 89874124079 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

When a doctor concludes that a patient must be eating at night because the patient does not lose weight despite fasting in the day. This is an instance of

పగలంతా ఉపవాసమున్నప్పటికీ బహుశా రాత్రిపూట ఆ రోగి తినటం మూలాన బరువు తగ్గటం లేదని వైద్యుడు నిర్ణయానికి వస్తాడు. ఇది క్రింది వాటిలో దేనికి ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు?

Options :

Arthapatti
అర్థపట్టి

89874194913. ✓

Anumana
అనుమాన

89874194914. ✖

Pratyaksha
ప్రత్యక్ష

89874194915. ✖

Shabda
శబ్ద

89874194916. ✖

Question Number : 30 Question Id : 89874124080 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is NOT traditionally recognized as a 'pramana' (means of valid knowledge) in classical Indian logic?

క్రింది వాటిలో ఏది, క్లాసికల్ భారతీయ తర్కంలో, సాంప్రదాయకంగా 'ప్రమాణ'గా గుర్తింపు పొందలేదు?

Options :

89874194917. ✖ Pratyaksa (Perception)
ప్రత్యక్ష

89874194918. ✖ Anumāna (Inference)
అనుమాన

89874194919. ✖ Upamāna (Comparison)
ఉపమాన

89874194920. ✔ Smṛti (Memory)
స్మృతి

Sub-Section Number :

4

Sub-Section Id :

898741985

Question Shuffling Allowed :

No

Question Id : 89874124081 Question Type : COMPREHENSION Sub Question Shuffling Allowed : No Group Comprehension Questions : No Question Pattern Type : NonMatrix

Question Numbers : (31 to 35)

Question Label : Comprehension

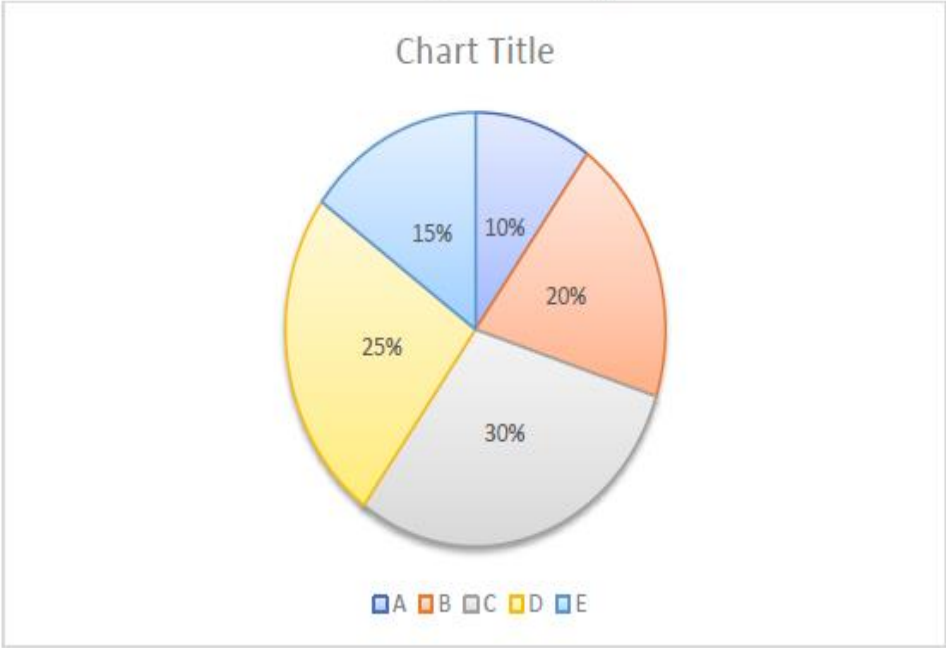
Answer the questions from 31 to 35 based on the following information.

The pie chart below shows the market share of five Bottle brands, A,B,C,D and E with a total market of 100 units. The selling prices of each bottle are Rs.300, Rs.200, Rs.400, Rs.600, and Rs.500 respectively. The cost price of each bottle is Rs.200, Rs.100, Rs.300, Rs.500, and Rs.400, respectively. Revenue is computed by multiplying the number of units sold by the selling price of each unit.

క్రింది సమాచారం ఆధారంగా 31 నుండి 35 వరకు గల ప్రశ్నలకు జవాబులనివ్వండి.

మొత్తం 100 యూనిట్ల మార్కెట్ను కలిగిన ఐదు బాటిల్ బ్రాండ్లయిన A,B,C,D మరియు Eల మార్కెట్ షేర్ను క్రింది 'పై' చిత్రం చూపుతుంది. ప్రతి బ్రాండ్ యొక్క ఒక్కో బాటిల్ అమ్మకం ధరలు వరుసగా రూ.300, రూ.200, రూ.400, రూ.600 మరియు రూ.500. ప్రతి బ్రాండ్ యొక్క ఒక్కోబాటిల్ కొన్న ధరలు వరుసగా రూ.200, రూ.100, రూ.300, రూ.500 మరియు రూ.400. అమ్ముడైన యూనిట్ల సంఖ్యను వాటి యొక్క యూనిట్ అమ్మకం ధరచే గుణించడం ద్వారా రాబడిని లెక్కిస్తారు.

Market Share of Bottle Brands
బాటిల్ బ్రాండ్ల మార్కెట్ షేర్

Sub questions

Question Number : 31 Question Id : 89874124082 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

The total revenue generated by the brands D and E, in rupees, is

D మరియు E బ్రాండ్ల ద్వారా లభించిన మొత్తం రాబడి రూ.లలో

Options :

89874194921. ✖ 15000

89874194922. ✖ 27500

89874194923. ✔ 22500

89874194924. ✖ 25000

Question Number : 32 Question Id : 89874124083 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which brand earned the second highest profit?

ఏ బ్రాండ్ రెండో అత్యధిక లాభాన్ని ఆర్జించింది?

Options :

89874194925. ✖ A

89874194926. ✔ D

89874194927. ✖ C

89874194928. ✖ B

Question Number : 33 Question Id : 89874124084 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

What is the total revenue generated by all five Brands together?

అన్ని ఐదు బ్రాండ్ల ద్వారా లభించిన మొత్తం రాబడి ఎంత?

Options :

89874194929. ✖

Rs. 42,000
రూ. 42,000

Rs. 40,000
రూ. 40,000

89874194930. ✖

Rs. 41,500
రూ. 41,500

89874194931. ✔

Rs. 38,000
రూ. 38,000

89874194932. ✖

Question Number : 34 Question Id : 89874124085 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which brand earned the highest profit?

ఏ బ్రాండ్ అత్యధిక లాభాన్ని ఆర్జించింది?

Options :

B

89874194933. ✖

C

89874194934. ✔

D

89874194935. ✖

E

89874194936. ✖

Question Number : 35 Question Id : 89874124086 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which brand has the second least revenue?

ఏ బ్రాండ్ రెండో అత్యల్ప రాబడిని ఆర్జించింది?

Options :

A

89874194937. ✖

89874194938. ✓ B

89874194939. ✗ D

89874194940. ✗ C

Sub-Section Number : 5
Sub-Section Id : 898741986
Question Shuffling Allowed : Yes

Question Number : 36 Question Id : 89874124087 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

What does the acronym GIF stand for?
GIF అనే సంక్షిప్త పదం దేనిని సూచిస్తుంది?

Options :

89874194941. ✗ Graphics Interchange File
గ్రాఫిక్స్ ఇంటర్చేంజ్ ఫైలు

89874194942. ✗ Global Information
గ్లోబల్ ఇన్ఫర్మేషన్

89874194943. ✗ Graphics Information Format
గ్రాఫిక్స్ ఇన్ఫర్మేషన్ ఫార్మాట్

89874194944. ✓ Graphics Interchange Format
గ్రాఫిక్స్ ఇంటర్చేంజ్ ఫార్మాట్

Question Number : 37 Question Id : 89874124088 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which is the true statement about an operating system (OS)?

ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్ (OS) గురించి నిజమైన ప్రకటన ఏది?

Options :

An OS controls peripheral, allocates memory and organises data into fields and records
ఒక OS పరిధీయ పరికరాలను నియంత్రిస్తుంది, మెమరీని కేటాయిస్తుంది మరియు డేటాను ఫీల్డ్లు మరియు రికార్డులలోకి నిర్వహిస్తుంది.

89874194945. ✖

An OS provides protection against viruses and controls peripherals
ఒక OS వైరస్ల నుండి రక్షణను అందిస్తుంది మరియు పరిధీయ పరికరాలను నియంత్రిస్తుంది

89874194946. ✖

An OS controls peripheral and allocates memory and processor time
ఒక OS పరిధీయ పరికరాలను నియంత్రిస్తుంది మరియు మెమరీ మరియు ప్రాసెసర్ సమయాన్ని కేటాయిస్తుంది.

89874194947. ✔

An OS controls the processor and peripherals and allows the user to connect tot he internet
ఒక OS ప్రాసెసర్ మరియు పరిధీయ పరికరాలను నియంత్రిస్తుంది మరియు వినియోగదారుని ఇంటర్నెట్ కు కనెక్ట్ చేయడానికి అనుమతిస్తుంది

89874194948. ✖

Question Number : 38 Question Id : 89874124089 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which one is NOT a web browser?
వెబ్ బ్రౌజర్ కానిది ఏది?

Options :

Firefox
ఫైర్ఫాక్స్

89874194949. ✖

Facebook
ఫేస్బుక్

89874194950. ✔

Chrome
క్రోమ్

89874194951. ✖

Safari
సఫారీ

89874194952. ✖

Question Number : 39 Question Id : 89874124090 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

National Digital Library of India(NDLI) is designed to:
నేషనల్ డిజిటల్ లైబ్రరీ ఆఫ్ ఇండియా (NDLI) వేటికోసం రూపొందించబడింది:

Options :

Provide access to all academic content online
అన్ని విద్యా విషయాలను ఆన్‌లైన్‌లో యాక్సెస్ చేయటం

89874194953. ✔

Promote banking awareness
బ్యాంకింగ్ అవగాహనను ప్రోత్సహించడం

89874194954. ✖

Focus on rural education
గ్రామీణ విద్యపై దృష్టి పెట్టడం

89874194955. ✖

Provide only postgraduate resources
పోస్ట్‌గ్రాడ్యుయేట్ వనరులను మాత్రమే అందించటం

89874194956. ✖

Question Number : 40 Question Id : 89874124091 Question Type : MCQ Option Shuffling : No

Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which Act provides the legal infrastructure for e-commerce in India?

భారతదేశంలో ఈ-కామర్స్ కోసం చట్టపరమైన మౌలిక సదుపాయాలను అందించిన చట్టం ఏది?

Options :

The Information Technology Act,1996

ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం, 1996

89874194957. ✖

The Information Technology Act,2000

ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం, 2000

89874194958. ✔

The Information Technology Act,1998

ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం, 1998

89874194959. ✖

The Information Technology Act,1990

ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం, 1990

89874194960. ✖

Question Number : 41 Question Id : 89874124092 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is not one of the Eight Millennium Development Goals?

ఈ క్రింది వాటిలో ఎనిమిది మిలీనియం అభివృద్ధి లక్ష్యాలలో కానిది ఏది?

Options :

Eradicate extreme poverty and hunger

తీవ్ర పేదరికం మరియు ఆకలిని నిర్మూలించడం

89874194961. ✖

Reduce child mortality

పిల్లల మరణాలను తగ్గించడం

89874194962. ✖

Achieve universal access to quality healthcare

నాణ్యమైన ఆరోగ్య సంరక్షణకు సార్వత్రికప్రాప్యతను సాధించడం

89874194963. ✔

Combat HIV/AIDS, malaria and other diseases

హెచ్ఐవి / ఎయిడ్స్, మలేరియా మరియు ఇతర వ్యాధులను ఎదుర్కోవడం

89874194964. ✖

Question Number : 42 Question Id : 89874124093 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is the most significant human activity contributing to the loss of biodiversity?

ఈ క్రింది వాటిలో జీవవైవిధ్య నష్టానికి దోహదపడే అత్యంత ముఖ్యమైన మానవ కార్యకలాపాలు ఏమిటి?

Options :

Nuclear energy generation

అణుశక్తి ఉత్పత్తి

89874194965. ✖

Industrial pollution

పారిశ్రామిక కాలుష్యం

89874194966. ✖

Deforestation and habitat destruction

అటవీ నిర్మూలన మరియు ఆవాసాల నాశనం

89874194967. ✔

Sustainable agriculture

స్థిరమైన వ్యవసాయం

89874194968. ✖

Question Number : 43 Question Id : 89874124094 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is the primary cause of global air pollution
ఈ క్రింది వాటిలో ప్రపంచ వాయు కాలుష్యానికి ప్రధాన కారణం ఏది?

Options :

89874194969. ✖ Agriculture emissions
వ్యవసాయ ఉద్గారాలు

89874194970. ✔ Industrial and vehicular activities, including the burning of fossil fuels
పరిశ్రమలు, వాహనాలు మరియు ఫాసిల్ ఇంధనాల దహనం వంటి చర్యలు

89874194971. ✖ Deforestation and natural forest fires
అటవీ నిర్మూలన మరియు అటవీ మంటలు

89874194972. ✖ Use of natural refrigerants
సహజశీతల కరణిల వాడకం

Question Number : 44 Question Id : 89874124095 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Exposure to high concentration of which heavy metal can impair haemoglobin production and cause hypertension?

ఏ భారీ లోహం యొక్క అధిక సాంద్రతలకు గురికావడం వల్ల హిమోగ్లోబిన్ ఉత్పత్తి దెబ్బ తింటుంది మరియు రక్తపోటుకు కారణమవుతుంది?

Options :

Mercury
పాదరసం

89874194973. ✖

Cadmium
కాడ్మియం

89874194974. ✖

Lead
సీసం

89874194975. ✔

Arsenic
ఆర్సెనిక్

89874194976. ✖

Question Number : 45 Question Id : 89874124096 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is a crucial step in developing an effective disaster mitigation plan?
ప్రభావవంతమైన విపత్తు ఉపశమన ప్రణాళికను అభివృద్ధి చేయడంలో క్రింది వాటిలో ఏది కీలకమైన దశ?

Options :

Waiting for a disaster to occur before planning
ప్రణాళిక వేసేముందు విపత్తు సంభవించే వరకు వేచి ఉండటం
89874194977. ✖

Focusing solely on structural solutions
నిర్మాణాత్మక పరిష్కారాలపై మాత్రమే దృష్టిపెట్టడం
89874194978. ✖

Public education and preparedness programs
ప్రజావిద్య మరియు సంసిద్ధత కార్యక్రమాలు
89874194979. ✔

Ignoring local environmental conditions
స్థానిక పర్యావరణ పరిస్థితులను విస్మరించడం
89874194980. ✖

Question Number : 46 Question Id : 89874124097 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Nalanda University was located in the ancient kingdom of Magadha, which is part of which
Modern-day Indian state?

నలంద విశ్వవిద్యాలయం పురాతన మగధరాజ్యంలో ఉంది, ఇది ఆధునిక భారతదేశంలో ఏ
రాష్ట్రంలో ఉంది?

Options :

89874194981. ✖ Uttar Pradesh
ఉత్తర ప్రదేశ్

89874194982. ✔ Bihar
బీహార్

89874194983. ✖ West Bengal
పశ్చిమ బెంగాల్

89874194984. ✖ Rajasthan
రాజస్థాన్

Question Number : 47 Question Id : 89874124098 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

The National Knowledge Commission (2005-09) highlighted the importance of utilizing which technology for expanding open and distance learning?

జాతీయ జ్ఞాన కమిషన్ (2005-09) ఓపెన్ మరియు దూరవిద్యను విస్తరించటానికి ఏ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించింది?

Options :

Radio
రేడియో

89874194985. ✖

Television
టెలివిజన్

89874194986. ✖

Information Technology
ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ

89874194987. ✔

Telephones
టెలిఫోన్లు

89874194988. ✖

Question Number : 48 Question Id : 89874124099 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which institution is known for promoting Oriental learning in India?

భారతదేశంలో ఓరియంటల్ విద్యను ప్రోత్సహించడానికి ఏ రకమైన సంస్థ ప్రసిద్ధి చెందింది?

Options :

Indian Institutes of Technology (IITs).

ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (ఐఐఐఐఐ)

89874194989. ✖

National Institute of Technology (NITs)

నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (ఎన్ఐఐఐఐ)

89874194990. ✖

Banaras Hindu University (BHU)

బెనారస్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయం(బిహెచ్యు)

89874194991. ✔

Indira Gandhi National Open University (IGNOU)

ఇందిరాగాంధీ నేషనల్ ఓపెన్ విశ్వవిద్యాలయం (ఇగ్నో)

89874194992. ✖

Question Number : 49 Question Id : 89874124100 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

Which of the following is a primary aim of professional education?
క్రింది వాటిలో వృత్తి విద్య యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం ఏది?

Options :

89874194993. ✖ To provide general education to all students.
అందరు విద్యార్థులకు విద్యను అందించటానికి
89874194994. ✔ To develop special competencies for professional practice
వృత్తిపరమైన అభ్యాసం కోసం ప్రత్యేక సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం
89874194995. ✖ To replace traditional educational methods
సాంప్రదాయ విద్యా పద్ధతులను భర్తీ చేయడం
89874194996. ✖ To offer recreational activities for youth
యువతకు వినోద కార్యకలాపాలను అందించడం

Question Number : 50 Question Id : 89874124101 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

According to the principles of public policy, which of the following best describes the nature of "Substantive Public Policies"?

ప్రజా విధాన సూత్రాల ప్రకారం, కింది వాటిలో ఏది "సబ్స్టాంటివ్ పబ్లిక్ పాలసీలు" యొక్క స్వభావాన్ని బాగా వివరిస్తుంది?

Options :

Policies that allocate resources or distribute benefits to specific segments of society
సమాజంలోని నిర్దిష్టవర్గాలకు వనరులను కేటాయించే లేదా ప్రయోజనాలను పంపిణీ చేసే

89874194997. ✓ విధానాలు

Policies that only plan and program to get things done.

పనులు పూర్తి చేయడానికి మాత్రమే ప్రణాళిక మరియు కార్యక్రమాలు చేసే విధానాలు

89874194998. ✗

Policies that strictly focus on regulating the political process

రాజకీయ ప్రక్రియను నియంత్రించడంపై ఖచ్చితంగా దృష్టి సారించే విధానాలు

89874194999. ✗

Policies that are exclusively about government structure and not public impact.

ప్రజా ప్రభావం గురించి కాకుండా ప్రభుత్వ నిర్మాణం గురించి ప్రత్యేకంగా ఉండే విధానాలు.

89874195000. ✗

Paper II

Section Id :	898741318
Section Number :	2
Section type :	Online
Mandatory or Optional :	Mandatory
Number of Questions :	96
Number of Questions to be attempted :	96
Section Marks :	200
Maximum Instruction Time :	0
Sub-Section Number :	1
Sub-Section Id :	898741987
Question Shuffling Allowed :	Yes

Question Number : 51 Question Id : 89874124102 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

सिद्धों की संख्या _____ हैं ।

Options :

89874195001. ✖ 86

89874195002. ✔ 84

89874195003. ✖ 74

89874195004. ✖ 09

Question Number : 52 Question Id : 89874124103 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

सिख सम्प्रदाय के आदि गुरु हैं _____ ।

Options :

89874195005. ✖ गुरु गोविन्द सिंह

89874195006. ✖ गुरु तेगबहादुर

89874195007. ✔ गुरु नानक

89874195008. ✖ कबीरदास

Question Number : 53 Question Id : 89874124104 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘कविकुलकल्पतरु’ किसकी रचना है?

Options :

89874195009. ✓ चिन्तामणि

89874195010. ✗ केशवदास

89874195011. ✗ मतिराम

89874195012. ✗ भूषण

Question Number : 54 Question Id : 89874124105 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

“आदि अन्त जसि कथा अहै, लिखि भाषा चौपाई कहै।” – किसका कथन है?

Options :

89874195013. ✗ तुलसीदास

89874195014. ✗ सूरदास

89874195015. ✓ जायसी

89874195016. ✗ दामोदर कवि

Question Number : 55 Question Id : 89874124106 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘हिन्दी शब्दसागर’ किसके द्वारा संपादित ग्रन्थ है?

Options :

89874195017. ✖ महावीरप्रसाद द्विवेदी

89874195018. ✖ हजारीप्रसाद द्विवेदी

89874195019. ✔ श्यामसुन्दरदास

89874195020. ✖ रामचन्द्र शुक्ल

Question Number : 56 Question Id : 89874124107 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

क्रिया के रूप है –

Options :

89874195021. ✖ सकर्मक और अभिकर्मक

89874195022. ✔ सकर्मक और अकर्मक

89874195023. ✖ सकर्मक और अनुकर्मक

89874195024. ✖ अनुकर्मक और अभिकर्मक

Question Number : 57 Question Id : 89874124108 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

शब्द-शक्ति किसे कहते हैं?

Options :

89874195025. ✖ शब्द की आभासी शक्ति को

89874195026. ✖ शब्द की स्वरूपगत विशेषता को

89874195027. ✖ शब्द के अर्थ को

89874195028. ✔ शब्द की अर्थप्राकट्य शक्ति को

Question Number : 58 Question Id : 89874124109 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

हिन्दी के किस कवि की रचनाओं में फैण्टसी का प्रयोग हुआ है?

Options :

89874195029. ✖ रघुवीर सहाय

89874195030. ✖ अज्ञेय

89874195031. ✖ अटल बिहारी वाजपेयी

89874195032. ✔ मुक्तिबोध

Question Number : 59 Question Id : 89874124110 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘देवरानी जेठानी की कहानी’ में _____

Options :

89874195033. ✖ मध्यमवर्गीय बनिया समाज का यथार्थ चित्रण है।

89874195034. ✖ अनपढ़, लालची और स्वार्थी जेठानी का चित्रण है।

89874195035. ✖ समझदार, शिक्षित देवरानी का चित्रण है।

89874195036. ✔ उपरोक्त सभी का चित्रण है।

Question Number : 60 Question Id : 89874124111 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

“इस करुणा कलित हृदय में अब विकल रागिनी बजती।
क्यों हाहाकार स्वरों में वेदना असीम गरजती?” – किस काव्यकृति की पंक्तियाँ हैं?

Options :

89874195037. ✖ लहर

89874195038. ✖ झरना

89874195039. ✔ आँसू

89874195040. ✖ कामायनी

Question Number : 61 Question Id : 89874124112 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

अन्तःस्थ व्यंजन है –

Options :

89874195041. ✖ क्ष, त्र, ज्ञ, श्र

89874195042. ✔ य, र, ल, व

89874195043. ✖ श, ष, स, ह

89874195044. ✖ उपरोक्त सभी

Question Number : 62 Question Id : 89874124113 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

महाकाव्य को “उच्चतर कोटि के पात्रों की पद्यबद्ध अनुकृति” माना है –

Options :

89874195045. ✖ प्लेटो

89874195046. ✖ सुकरात

89874195047. ✔ अरस्तू

89874195048. ✖ लॉजाइनस

Question Number : 63 Question Id : 89874124114 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

आचार्य रामचन्द्र शुक्ल ने लिखा है – “जिस समय मुसलमान भारत में आये उस समय देश के _____ धर्म के नाम पर दुराचार फैला था।”

Options :

89874195049. ✓ पुरब के भागों में – बिहार, बंगाल और उड़ीसा

89874195050. ✗ पश्चिमी भागों में – महाराष्ट्र, गुजरात और राजस्थान

89874195051. ✗ उत्तरी भागों में – उत्तर प्रदेश, उत्तराखण्ड और हिमाचल प्रदेश

89874195052. ✗ दक्षिणी भागों में – तमिलनाडु, केरल और कर्नाटक

Question Number : 64 Question Id : 89874124115 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘हिन्दी साहित्य का अतीत’ किसके द्वारा लिखित ग्रन्थ है?

Options :

89874195053. ✗ विश्वनाथ त्रिपाठी

89874195054. ✓ विश्वनाथ प्रसाद मिश्र

89874195055. ✗ विश्वनाथ प्रसाद तिवारी

89874195056. ✗ विश्वनाथ कविराज

Question Number : 65 Question Id : 89874124116 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘हिन्दी उपन्यास: एक अन्तर्यात्रा’ किसके द्वारा लिखित ग्रन्थ है?

Options :

89874195057. ✓ रामदरश मिश्र

89874195058. ✗ चन्द्रकान्त बान्दिवडेकर

89874195059. ✗ निर्मला जैन

89874195060. ✗ नेमिचन्द्र जैन

Question Number : 66 Question Id : 89874124117 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

“राजभाषा हिन्दी को सरकारी कामकाज में शनैः-शनैः अंग्रेज़ी का स्थान लेना है” –निम्न में से
किस अनुच्छेद में कहा गया है।

- (i) भारतीय संविधान के अनुच्छेद 343 के अनुसार
- (ii) राजभाषा अधिनियम, 1963 के अनुसार
- (iii) राजभाषा नियम, 1976 के अनुसार

Options :

89874195061. ✗ केवल (i) सही है

89874195062. ✗ केवल (ii) और (iii) सही हैं

89874195063. ✗ केवल (i) और (ii) सही है

89874195064. ✓ उपरोक्त सभी सही हैं

Question Number : 67 Question Id : 89874124118 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘नकेनवाद’ किन कवियों के आद्याक्षरों से बना है?

Options :

89874195065. ✖ नरेन्द्र कोहली, केदारनाथ अग्रवाल और नरेश मेहता

89874195066. ✖ नगेन्द्र, केदारनाथ सिंह और नज़ीर अकबराबादी

89874195067. ✔ नलिन विलोचन शर्मा, केशरी कुमार और नरेश

89874195068. ✖ नरेश अग्रवाल, केदारनाथ अग्रवाल और नरेश मेहता

Question Number : 68 Question Id : 89874124119 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘गैंग्रीन’ कहानी का उद्देश्य है _____ -

Options :

89874195069. ✖ एक डॉक्टर की दिनचर्या का अंकन करना।

89874195070. ✖ कहानी को नाटकीय गति प्रदान करना।

89874195071. ✖ ग्रामीण जीवन का चित्रण करना।

89874195072. ✔ विवाहित स्त्री के नीरस, यन्त्रवत और उबाऊ जीवन को दर्शाना।

Question Number : 69 Question Id : 89874124120 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘ज्ञानलवदुर्विदग्ध’ का अर्थ है _____ -

Options :

89874195073. ✖ अत्यन्त ज्ञानी और उस ज्ञान पर इतराने वाला व्यक्ति

89874195074. ✔ अल्पज्ञानी और उस अल्पज्ञान के घमण्ड से भरा हुआ व्यक्ति

89874195075. ✖ विद्वान व्यक्ति और उस ज्ञान का सापेक्षकर्ता

89874195076. ✖ सदसद्विवेकबुद्धि वाला व्यक्ति

Question Number : 70 Question Id : 89874124121 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

बालमुकुन्द गुप्त का गद्य समर्पित है - _____

Options :

89874195077. ✖ ब्रिटिश सत्ता के साथ समन्वय कर आदर्श राज्य स्थापना के लिए

89874195078. ✖ अध्यात्म और साहित्य का समन्वय करने के लिए

89874195079. ✖ अंग्रेज़ी से हिन्दी अनुवाद के लिए

89874195080. ✔ राजनैतिक और साहित्यिक आदर्शों के लिए

अज्ञेय द्वारा सम्पादित ग्रन्थों के प्रकाशन वर्ष को सुमेलित कीजिए।

ग्रन्थ		प्रकाशन वर्ष	
(a)	चौथा सप्तक	(i)	1942
(b)	रूपाम्बरा	(ii)	1953
(c)	पुष्करणी	(iii)	1979
(d)	आधुनिक हिन्दी साहित्य	(iv)	1960
		(v)	1952

कूट :

Options :

89874195081. ✖ a-iii, b-ii, c-iv, d-i

89874195082. ✔ a-iii, b-iv, c-ii, d-i

89874195083. ✖ a-iii, b-i, c-ii, d-v

89874195084. ✖ a-iii, b-v, c-ii, d-iv

निबन्धकार एवं निबन्ध संकलन – सुमेलित कीजिए।

निबन्ध संकलन

निबन्धकार

(a) कल्पलता	(i) कुबेरनाथ राय
(b) रस मीमांसा	(ii) रामचन्द्र शुक्ल
(c) प्रिया नीलकण्ठी	(iii) हजारीप्रसाद द्विवेदी
(d) आंगन का पंछी और बंजारा मन	(iv) विद्यानिवास मिश्र

कूट :

Options :

89874195085. ✓ a-iii, b-ii, c-i, d-iv

89874195086. ✗ a-iii, b-iv, c-ii, d-i

89874195087. ✗ a-iii, b-i, c-ii, d-iv

89874195088. ✗ a-iii, b-ii, c-iv, d-i

निम्नांकित सूचियों को सुमेलित कीजिए –

सूची-I	सूची-II
(a) श्रद्धा	(i) धर्म
(b) मनु	(ii) बुद्धि
(c) इड़ा	(iii) हृदय
(d) वृषभ	(iv) मन

कूट :

Options :

89874195089. ✓ a-iii, b-iv, c-ii, d-i

89874195090. ✗ a-ii, b-iii, c-i, d-iv

89874195091. ✗ a-iv, b-iii, c-ii, d-i

89874195092. ✗ a-i, b-ii, c-iv, d-iii

निम्नांकित सूचियों को सुमेलित कीजिए –

सूची-I

सूची-II

(a) अबहुँ बेलि पुनि पलु है जौ पिय सींचै
आइ।	(i) सूरदास
(b) विरह भुवंगम तन बसै मन्त्र न लागै
कोय।	(ii) तुलसीदास
(c) काहे को रोकत मारग सूधौ	(iii) जायसी
(d) अब लौं नसानी अब न नसैहों।	(iv) कबीरदास

कूट :

Options :

89874195093. ✖ a-iv, b-ii, c-i, d-iii

89874195094. ✔ a-iii, b-iv, c-i, d-ii

89874195095. ✖ a-ii, b-iii, c-i, d-iv

89874195096. ✖ a-i, b-iii, c-iv, d-ii

काव्यशास्त्र में प्रतिपादित परिभाषाओं का उनके प्रतिपादक काव्याचार्यों के साथ सुमेलन कीजिए।

सूची-I

- (a) वाक्यं रसात्मकं काव्यम्
- (b) शब्दार्थौ सहितौ काव्यम्
- (c) रमणीयार्थ प्रतिपादकः शब्दः काव्यम्
- (d) तद्दोषौ शब्दार्थौ सगुणाव सगुणावनलंकृति पुनः
कापि

सूची-II

- (i) आचार्य मम्मट
- (ii) पण्डितराज जगन्नाथ
- (iii) विश्वनाथ
- (iv) भामह

कूट :

Options :

89874195097. ✖ a-iv, b-ii, c-iii, d-i

89874195098. ✖ a-ii, b-iv, c-iii, d-i

89874195099. ✔ a-iii, b-iv, c-ii, d-i

89874195100. ✖ a-i, b-ii, c-iv, d-iii

हिन्दी भाषा के प्रचार-प्रसार के लिए स्थापित संस्थाओं का स्थापना वर्ष – सुमेलित कीजिए।

संस्था	स्थापना वर्ष
(a) नागरीप्रचारिणी सभा	(i) 1918
(b) हिन्दी साहित्य सम्मेलन	(ii) 1936
(c) दक्षिण भारत हिन्दी प्रचार सभा	(iii) 1893
(d) राष्ट्रभाषा प्रचार समिति, वर्धा	(iv) 1910

कूट :

Options :

89874195101. ✓ a-iii, b-iv, c-i, d-ii

89874195102. ✗ a-iii, b-ii, c-iv, d-i

89874195103. ✗ a-ii, b-iii, c-i, d-iv

89874195104. ✗ a-iii, b-ii, c-i, d-iv

पत्र-पत्रिकाओं के प्रकाशन-वर्ष – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) हिन्दी प्रदीप	(i) 1826
(b) सरस्वती	(ii) 1860
(c) उदन्त मार्तण्ड	(iii) 1877
(d) प्रजाहितैषी	(iv) 1900

कूट :

Options :

89874195105. ✖ a-i, b-iv, c-iii, d-ii

89874195106. ✖ a-iii, b- iv, c-ii, d-i

89874195107. ✔ a-iii, b- iv, c-i, d-ii

89874195108. ✖ a-ii, b- iv, c-iii, d-i

भक्ति आन्दोलन की उपज सम्प्रदायों को उनके प्रान्तों के साथ सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) शास्तापूजक सम्प्रदाय	(i) बंगाल
(b) पंचसखा सम्प्रदाय	(ii) केरल
(c) महानुभाव सम्प्रदाय	(iii) महाराष्ट्र
(d) कर्त्ताभाजा सम्प्रदाय	(iv) उड़ीसा

कूट :

Options :

89874195109. ✖ a-ii, b-i, c-iii, d-iv

89874195110. ✔ a-ii, b- iv, c-iii, d-i

89874195111. ✖ a-i, b- iv, c-iii, d-ii

89874195112. ✖ a-i, b- ii, c-iii, d-iv

ग्रन्थ और ग्रन्थकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

- (a) हिततरंगिनी
- (b) साहित्यलहरी
- (c) रसमंजरी
- (d) काव्यकल्पद्रुम

सूची-II

- (i) सूरदास
- (ii) नन्ददास
- (iii) सेनापति
- (iv) कृपाराम

कूट :

Options :

89874195113. ✖ a-ii, b-i, c-iii, d-iv

89874195114. ✖ a-iii, b- i, c-ii, d-iv

89874195115. ✖ a-ii, b- i, c-iv, d-iii

89874195116. ✔ a-iv, b- i, c-ii, d-iii

प्रहसन और प्रहसनकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) वैदिकी हिंसा हिंसा न भवति	(i) प्रतापनारायण मिश्र
(b) जैसा काम वैसा परिणाम	(ii) राधाचरण गोस्वामी
(c) कलिकौतुक रूपक	(iii) भारतेन्दु हरिश्चन्द्र
(d) बूढ़े मुँह मुँहासे	(iv) बालकृष्ण भट्ट

कूट :

Options :

89874195117. ✖ a-iii, b-iv, c-ii, d-i

89874195118. ✔ a-iii, b- iv, c-i, d-ii

89874195119. ✖ a-iii, b- ii, c-iv, d-i

89874195120. ✖ a-iii, b- i, c-iv, d-ii

संस्मरण और संस्मरणकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

- (a) पद्म पराग
- (b) पथ के साथी
- (c) चिड़िया रैन बसेरा
- (d) सुधियाँ उस चन्दन के वन की

सूची-II

- (i) विष्णुकान्त शास्त्री
- (ii) विद्यानिवास मिश्र
- (iii) पद्मसिंह शर्मा
- (iv) महादेवी वर्मा

कूट :

Options :

89874195121. ✖ a-i, b-iv, c-ii, d-iii

89874195122. ✖ a-ii, b- iv, c-i, d-iii

89874195123. ✔ a-iii, b- iv, c-ii, d-i

89874195124. ✖ a-iii, b- iv, c-i, d-ii

रेखाचित्र और रेखाचित्रकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) कुछ शब्द : कुछ रेखाएँ	(i) माखनलाल चतुर्वेदी
(b) हम हशमत	(ii) कृष्णा सोबती
(c) समय के पाँव	(iii) विष्णु प्रभाकर
(d) गेहूँ और गुलाब	(iv) रामवृक्ष बेनीपुरी

कूट :

Options :

89874195125. ✓ a-iii, b-ii, c-i, d-iv

89874195126. ✗ a-i, b- ii, c-iii, d-iv

89874195127. ✗ a-iii, b- i, c-ii, d-iv

89874195128. ✗ a-iii, b- iv, c-ii, d-i

यात्रा वृत्तान्त और यात्रा वृत्तान्तकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) किन्नर देश में	(i) निर्मल वर्मा
(b) तन्त्रालोक से यन्त्रालोक तक	(ii) राहुल सांस्कृत्यायन
(c) दिल्ली : शहर-दर-शहर	(iii) नगेन्द्र
(d) चीड़ों पर चाँदनी	(iv) निर्मला जैन

कूट :

Options :

89874195129. ✖ a-ii, b-iv, c-iii, d-i

89874195130. ✖ a-ii, b- i, c-iv, d-iii

89874195131. ✔ a-ii, b- iii, c-iv, d-i

89874195132. ✖ a-ii, b- iv, c-i, d-iii

जीवनी और जीवनीकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) बाबू राधाकृष्णदास	(i) विष्णु प्रभाकर
(b) योद्धा संन्यासी विवेकानन्द	(ii) रामचन्द्र शुक्ल
(c) चैतन्य महाप्रभु	(iii) हंसराज रहबर
(d) आवारा मसीहा (शरत चन्द्र)	(iv) कृष्णदास

कूट :

Options :

89874195133. ✖ a-iv, b-iii, c-ii, d-i

89874195134. ✔ a-ii, b- iii, c-iv, d-i

89874195135. ✖ a-i, b- iii, c-ii, d-iv

89874195136. ✖ a-iii, b- ii, c-iv, d-i

Question Number : 85 Question Id : 89874124136 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

आत्मकथा और आत्मकथाकार – सुमेलित कीजिए।

सूची-I

सूची-II

(a) दश द्वार से सोपान तक	(i) चतुरसेन शास्त्री
(b) यादों की परछाइयाँ	(ii) मोहनदास नैमिशराय
(c) कहि न जाय का कहिए	(iii) हरिवंशराय बच्चन
(d) अपने अपने पिंजरे	(iv) भगवतीचरण वर्मा

कूट :

Options :

89874195137. ✖ a-i, b-iv, c-iii, d-ii

89874195138. ✖ a-i, b- iii, c-ii, d-iv

89874195139. ✖ a-iii, b- iv, c-i, d-ii

89874195140. ✔ a-iii, b- i, c-iv, d-ii

निम्नलिखित काव्याचार्यों की काव्य-सम्बन्धी परिभाषाओं का अर्थ है –

आचार्य	परिभाषाओं का अर्थ
(a) राजशेखर	(i) इष्ट अर्थ से विभूषित शब्द समूह ही काव्य-शरीर है।
(b) कुन्तक	(ii) गुण तथा अलंकार से संस्कारित शब्दार्थ काव्य (साहित्य) है।
(c) दण्डी	(iii) गुण से युक्त वाक्य ही काव्य है।
(d) वामन	(iv) शब्द और अर्थ का मनोहर विन्यास साहित्य है, जिसमें शब्द और अर्थ परस्पर इतने सन्तुलित हों कि न तो कई न्यून हो और न कोई अधिक हो।

कूट :

Options :

89874195141. ✓ a-iii, b-iv, c-i, d-ii

89874195142. ✗ a-i, b- iii, c-ii, d-iv

89874195143. ✗ a-ii, b- iii, c-i, d-iv

89874195144. ✗ a-iv, b- ii, c-iii, d-i

पात्र और रचना – सुमेलित कीजिए।

पात्र	रचना
(a) मोहिनी	(i) आपका बण्टी
(b) शकुन	(ii) मानस का हंस
(c) नत्थू	(iii) धरती धन न अपना
(d) काली	(iv) तमस

कूट :

Options :

89874195145. ✖ a-iii, b-i, c-iv, d-ii

89874195146. ✖ a-iii, b- iv, c-ii, d-i

89874195147. ✔ a-ii, b- i, c-iv, d-iii

89874195148. ✖ a-iv, b- i, c-ii, d-iii

उपन्यास और विषयवस्तु – सुमेलित कीजिए।

उपन्यास	विषयवस्तु
(a) पुनर्नवा	(i) बारहवीं-तेरहवीं शताब्दी की सांस्कृतिक एवं राजनैतिक परिस्थिति
(b) बाणभट्ट की आत्मकथा	(ii) औपनिषदिक युग का सामाजिक परिवेश एवं जीवन-पद्धति
(c) चारुचन्द्र लेख	(iii) वर्ण व्यवस्था और स्त्री शोषण
(d) अनामदास का पोथा	(iv) प्रेम का उदात्तीकरण तथा हर्षकालीन सामाजिक-राजनीतिक परिस्थिति

कूट :

Options :

89874195149. ✓ a-iii, b-iv, c-i, d-ii

89874195150. ✗ a-ii, b- i, c-iii, d-iv

89874195151. ✗ a-iv, b- iii, c-ii, d-i

89874195152. ✗ a-i, b- ii, c-iv, d-iii

प्रमुख घोषणाएँ और घोषणाकार – सुमेलित कीजिए।

घोषणाएँ	घोषणाकार
(a) उपन्यास का अन्त	(i) रोलां बार्थ
(b) ईश्वर की मृत्यु	(ii) इलियट
(c) लेखक की मृत्यु	(iii) डैनियल बेल
(d) विचारधारा का अन्त	(iv) नीत्शे

कूट :

Options :

89874195153. ✖ a-iii, b-iv, c-i, d-ii

89874195154. ✖ a-ii, b- iii, c-iv, d-i

89874195155. ✔ a-ii, b- iv, c-i, d-iii

89874195156. ✖ a-i, b- iv, c-iii, d-ii

अलंकार और अलंकार की परिभाषाएँ – सुमेलित कीजिए।

अलंकार की परिभाषा		अलंकार
(a)	जहाँ वर्णों या व्यंजनों की साम्यता के आधार पर एक से अधिक बार आवृत्ति हो _____	(i) उत्प्रेक्षा
(b)	जहाँ एक या एक से अधिक शब्द एक से अधिक बार प्रयुक्त हों, एवं अर्थ भी प्रत्येक बार भिन्न हो _____	(ii) अनुप्रास
(c)	जहाँ उपमेय और उपमान में भेदरहित आरोप किया जाता है _____	(iii) यमक
(d)	जब उपमेय में उपमान की सम्भावना या कल्पना कर ली जाए _____	(iv) रूपक

कूट :

Options :

89874195157. ✓ a-ii, b-iii, c-iv, d-i

89874195158. ✗ a-iii, b- i, c-iv, d-ii

89874195159. ✗ a-iii, b- iv, c-i, d-ii

89874195160. ✗ a-iv, b- ii, c-iii, d-i

Question Number : 91 Question Id : 89874124142 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

कालक्रमानुसार केशवदास की रचनाओं का सही क्रम है –

Options :

89874195161. ✖ कविप्रिया, रसिक प्रिया, रामचन्द्रिका, जहाँगीर जस चन्द्रिका, छन्दमाला

89874195162. ✖ रामचन्द्रिका, रसिक प्रिया, कविप्रिया, छन्दमाला, जहाँगीर जस चन्द्रिका

89874195163. ✔ रसिक प्रिया, रामचन्द्रिका, कविप्रिया, जहाँगीर जस चन्द्रिका, छन्दमाला

89874195164. ✖ रसिक प्रिया, रामचन्द्रिका, जहाँगीर जस चन्द्रिका, कविप्रिया, छन्दमाला

Question Number : 92 Question Id : 89874124143 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

जन्म के आधार पर कवियों का सही वरिष्ठता क्रम है –

Options :

89874195165. ✖ गुरु नानक, दादू दयाल, कबीरदास, सुन्दरदास, मलूकदास

89874195166. ✔ कबीरदास, गुरु नानक, दादू दयाल, मलूकदास, सुन्दरदास

89874195167. ✖ कबीरदास, दादू दयाल, गुरु नानक, सुन्दरदास, मलूकदास

89874195168. ✖ गुरु नानक, कबीरदास, दादू दयाल, सुन्दरदास, मलूकदास

Question Number : 93 Question Id : 89874124144 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘मिश्र बन्धु विनोद’ में ‘आरम्भिक काल’ के अन्तर्गत दिये हुए कवियों का सही क्रम है –

Options :

89874195169. ✓ नन्द कवि, कुतुब अली, चन्द, नरपति नाल्ह, शार्ङ्गधर

89874195170. ✗ कुतुब अली, नन्द कवि, चन्द, नरपति नाल्ह, शार्ङ्गधर

89874195171. ✗ नरपति नाल्ह, कुतुब अली, नन्द कवि, चन्द, शार्ङ्गधर

89874195172. ✗ चन्द, नरपति नाल्ह, कुतुब अली, नन्द कवि, शार्ङ्गधर

Question Number : 94 Question Id : 89874124145 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

सरहपा की जीवन-दृष्टि में यह सम्मिलित है –

Options :

89874195173. ✗ सहज संयम, अन्तःसाधना पर ज़ोर, महासुख की प्राप्ति, नाथ पन्थ को प्रभावित करना

89874195174. ✗ नाथ पन्थ को प्रभावित करना, अन्तःसाधना पर ज़ोर, महासुख की प्राप्ति, अपभ्रंश भाषा का विकास

89874195175. ✗ सहज संयम, दक्षिणमार्गी साधना पर ज़ोर, गुरु सेवा, महासुख की प्राप्ति

89874195176. ✓ सहज संयम, पण्डितों को फटकार, अन्तःसाधना पर ज़ोर, महासुख की प्राप्ति

Question Number : 95 Question Id : 89874124146 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशनारम्भ की दृष्टि से पत्रिकाओं के प्रकाशन का सही क्रम है –

Options :

89874195177. ✖ नवजीवन, मर्यादा, गृहलक्ष्मी, प्रियंवदा, इन्दु, सेवक

89874195178. ✔ इन्दु, सेवक, नवजीवन, मर्यादा, गृहलक्ष्मी, प्रियंवदा

89874195179. ✖ मर्यादा, गृहलक्ष्मी, प्रियंवदा, इन्दु, सेवक, नवजीवन

89874195180. ✖ गृहलक्ष्मी, प्रियंवदा, इन्दु, सेवक, नवजीवन, मर्यादा

Question Number : 96 Question Id : 89874124147 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से मैथिलीशरण गुप्त के चरित्रात्मक खण्डकाव्यों का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195181. ✖ यशोधरा, विष्णुप्रिया, रत्नावली, कुणालगीत

89874195182. ✖ यशोधरा, रत्नावली, कुणालगीत, विष्णुप्रिया

89874195183. ✔ यशोधरा, कुणालगीत, विष्णुप्रिया, रत्नावली

89874195184. ✖ यशोधरा, कुणालगीत, रत्नावली, विष्णुप्रिया

Question Number : 97 Question Id : 89874124148 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से सुमित्रानन्दन पन्त की रचनाओं का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195185. ✓ वीणा, पल्लव, ग्राम्या, लोकायतन, चिदम्बरा

89874195186. ✗ वीणा, पल्लव, लोकायतन, चिदम्बरा, ग्राम्या

89874195187. ✗ वीणा, लोकायतन, पल्लव, चिदम्बरा, ग्राम्या

89874195188. ✗ वीणा, लोकायतन, पल्लव, ग्राम्या, चिदम्बरा

Question Number : 98 Question Id : 89874124149 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

मुकुटधर पाण्डेय ने छायावाद की पाँच विशेषताओं का उल्लेख किया है –

Options :

89874195189. ✗ निर्वैयक्तिकता, स्वातन्त्र्य चेतना, रहस्यवादिता, शैलीगत वैशिष्ट्य, अस्पष्टता

89874195190. ✓ वैयक्तिकता, स्वातन्त्र्य चेतना, रहस्यवादिता, शैलीगत वैशिष्ट्य, अस्पष्टता

89874195191. ✗ निर्वैयक्तिकता, स्वातन्त्र्य चेतना, रहस्यवादिता, शैलीगत वैशिष्ट्य, रोमांटिक भावधारा

89874195192. ✗ वैयक्तिकता, स्वातन्त्र्य चेतना, रहस्यवादिता, शैलीगत वैशिष्ट्य, व्यक्तित्व का चित्रांकन

Question Number : 99 Question Id : 89874124150 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से रघुवीर सहाय की रचनाओं का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195193. ✖ आत्महत्या के विरुद्ध, लोग भूल गये हैं, हँसो-हँसो जल्दी हँसो, कुछ पते कुछ चिट्ठियाँ
89874195194. ✖ लोग भूल गये हैं, आत्महत्या के विरुद्ध, हँसो-हँसो जल्दी हँसो, कुछ पते कुछ चिट्ठियाँ
89874195195. ✖ लोग भूल गये हैं, कुछ पते कुछ चिट्ठियाँ, आत्महत्या के विरुद्ध, हँसो-हँसो जल्दी हँसो
89874195196. ✔ आत्महत्या के विरुद्ध, हँसो-हँसो जल्दी हँसो, लोग भूल गये हैं, कुछ पते कुछ चिट्ठियाँ

Question Number : 100 Question Id : 89874124151 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से केदारनाथ सिंह की रचनाओं का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195197. ✔ अकाल में सारस, उत्तर कबीर और अन्य कविताएँ, तालस्ताय और साइकिल, मतदान केन्द्र पर झपकी
89874195198. ✖ अकाल में सारस, तालस्ताय और साइकिल, उत्तर कबीर और अन्य कविताएँ, मतदान केन्द्र पर झपकी
89874195199. ✖ अकाल में सारस, उत्तर कबीर और अन्य कविताएँ, मतदान केन्द्र पर झपकी, तालस्ताय और साइकिल
89874195200. ✖ अकाल में सारस, मतदान केन्द्र पर झपकी, उत्तर कबीर और अन्य कविताएँ, तालस्ताय और साइकिल

Question Number : 101 Question Id : 89874124152 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से अज्ञेय के काव्य-संग्रहों का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195201. ✖ सागर मुद्रा, अरी ओ करुणा प्रभामय, कितनी नावों में कितनी बार, पहले मैं सन्नाटा बुनता हूँ, नदी की बाँक छाया
89874195202. ✖ कितनी नावों में कितनी बार, सागर मुद्रा, अरी ओ करुणा प्रभामय, पहले मैं सन्नाटा बुनता हूँ, नदी की बाँक छाया
89874195203. ✔ अरी ओ करुणा प्रभामय, कितनी नावों में कितनी बार, सागर मुद्रा, पहले मैं सन्नाटा बुनता हूँ, नदी की बाँक छाया
89874195204. ✖ नदी की बाँक छाया, कितनी नावों में कितनी बार, सागर मुद्रा, अरी ओ करुणा प्रभामय, पहले मैं सन्नाटा बुनता हूँ

Question Number : 102 Question Id : 89874124153 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से चन्द्रकान्त देवताले की रचनाओं का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195205. ✔ हड्डियों में छिपा ज्वर, लकड़बग्घा हँस रहा है, भूखण्ड तप रहा है, पत्थर की बेंच, उजाड़ में संग्रहालय
89874195206. ✖ भूखण्ड तप रहा है, हड्डियों में छिपा ज्वर, लकड़बग्घा हँस रहा है, पत्थर की बेंच, उजाड़ में संग्रहालय
89874195207. ✖ उजाड़ में संग्रहालय, भूखण्ड तप रहा है, हड्डियों में छिपा ज्वर, लकड़बग्घा हँस रहा है, पत्थर की बेंच
89874195208. ✖ लकड़बग्घा हँस रहा है, उजाड़ में संग्रहालय, भूखण्ड तप रहा है, हड्डियों में छिपा ज्वर, पत्थर की बेंच

Question Number : 103 Question Id : 89874124154 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से नरेन्द्र कोहली के उपन्यासों का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195209. ✖ अभ्युदय, महासमर, अभिज्ञान, तोड़ो कारा तोड़ो, साथ सहा गया दुःख

89874195210. ✔ साथ सहा गया दुःख, अभ्युदय, महासमर, अभिज्ञान, तोड़ो कारा तोड़ो

89874195211. ✖ महासमर, अभ्युदय, अभिज्ञान, तोड़ो कारा तोड़ो, साथ सहा गया दुःख

89874195212. ✖ तोड़ो कारा तोड़ो, महासमर, अभ्युदय, अभिज्ञान, साथ सहा गया दुःख

Question Number : 104 Question Id : 89874124155 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से नन्ददुलारे वाजपेयी के निबन्ध-संग्रहों का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195213. ✖ नयी कविता, रस सिद्धान्त, आधुनिक साहित्य, नया साहित्य नये प्रश्न, हिन्दी साहित्य का आधुनिक युग

89874195214. ✔ आधुनिक साहित्य, नया साहित्य नये प्रश्न, नयी कविता, रस सिद्धान्त, हिन्दी साहित्य का आधुनिक युग

89874195215. ✖ नया साहित्य नये प्रश्न, हिन्दी साहित्य का आधुनिक युग, नयी कविता, रस सिद्धान्त, आधुनिक साहित्य

89874195216. ✖ हिन्दी साहित्य का आधुनिक युग, नयी कविता, रस सिद्धान्त, नया साहित्य नये प्रश्न, आधुनिक साहित्य

Question Number : 105 Question Id : 89874124156 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से दलित आत्मकथाओं का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195217. ✖ जूठन, दोहरा अभिशाप, झोपड़ी से राजभवन, तिरस्कृत, शिकंजे का दर्द, अपने अपने पिंजरे
89874195218. ✖ दोहरा अभिशाप, जूठन, झोपड़ी से राजभवन, तिरस्कृत, शिकंजे का दर्द, अपने अपने पिंजरे
89874195219. ✔ अपने अपने पिंजरे, जूठन, दोहरा अभिशाप, झोपड़ी से राजभवन, तिरस्कृत, शिकंजे का दर्द
89874195220. ✖ तिरस्कृत, शिकंजे का दर्द, अपने अपने पिंजरे, दोहरा अभिशाप, जूठन, झोपड़ी से राजभवन

Question Number : 106 Question Id : 89874124157 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

लॉजाइनस ने उदात्त के तीन अवरोधक माने हैं –

Options :

89874195221. ✔ शब्दाडम्बर, बालिशता, भावाडम्बर
89874195222. ✖ शब्दाडम्बर, भावाडम्बर, शुद्ध सौन्दर्यवाद
89874195223. ✖ शब्दाडम्बर, स्थिति विपर्यय, शुद्ध सौन्दर्यवाद
89874195224. ✖ शब्दाडम्बर, स्थिति विपर्यय, स्थायी चित्तवृत्तियाँ

Question Number : 107 Question Id : 89874124158 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

जन्म-काल के अनुसार निम्नलिखित पाश्चात्य-चिन्तकों का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195225. ✖ विलियम वर्डस्वर्थ, टॉमस स्टर्न्स इलियट, सैमुअल टेलर कॉलरिज, बेनेदेतो क्रोचे

89874195226. ✔ विलियम वर्डस्वर्थ, सैमुअल टेलर कॉलरिज, बेनेदेतो क्रोचे, टॉमस स्टर्न्स इलियट

89874195227. ✖ विलियम वर्डस्वर्थ, बेनेदेतो क्रोचे, टॉमस स्टर्न्स इलियट, सैमुअल टेलर कॉलरिज

89874195228. ✖ विलियम वर्डस्वर्थ, टॉमस स्टर्न्स इलियट, बेनेदेतो क्रोचे, सैमुअल टेलर कॉलरिज

Question Number : 108 Question Id : 89874124159 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

प्रकाशन-काल की दृष्टि से सूफ़ी कवियों की रचनाओं का सही अनुक्रम है –

Options :

89874195229. ✔ मृगावती, पद्मावत, मधु मालती, चित्रावली

89874195230. ✖ चित्रावली, मृगावती, पद्मावत, मधु मालती

89874195231. ✖ मधु मालती, चित्रावली, मृगावती, पद्मावत

89874195232. ✖ मृगावती, मधु मालती, चित्रावली, पद्मावत

Question Number : 109 Question Id : 89874124160 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

अर्थ परिवर्तन की दशाएँ हैं –

Options :

89874195233. ✖ सान्केतिक अर्थ, अर्थ विस्तार, अर्थादिश

89874195234. ✖ अर्थ विस्तार, सान्केतिक अर्थ, विवृति

89874195235. ✔ अर्थ विस्तार, अर्थ संकोच, अर्थादिश

89874195236. ✖ सान्केतिक अर्थ, अर्थ विस्तार, अर्थ-निर्णय

Question Number : 110 Question Id : 89874124161 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

निम्नलिखित शब्दों की उचित रिक्त स्थान की
पूर्ति से काव्य-पंक्तियाँ पूर्ण कीजिए –

____ मानव की विजय का ____ हूँ मैं,
____ अपने समय का ____ हूँ मैं।
____ तम के भाल पर ____ जलाता हूँ,
बादलों के ____ पर ____ चलाता हूँ।

Options :

89874195237. ✖ मर्त्य, सूर्य, उर्वशी, तूर्य, अंध, पावक, सीस, स्यन्दन

89874195238. ✖ उर्वशी, सूर्य, सीस, स्यन्दन, अंध, पावक, तूर्य, मर्त्य

89874195239. ✖ उर्वशी, तूर्य, सीस, सूर्य, अंध, पावक, मर्त्य, स्यन्दन

89874195240. ✔ मर्त्य, तूर्य, उर्वशी, सूर्य, अंध, पावक, सीस, स्यन्दन

निम्नलिखित काव्यांशों की उचित रिक्तस्थान की

पूर्ति से काव्य-पंक्तियाँ पूर्ण कीजिए –

_____ पर कह सकी क्या सँभल के?

_____ सब उपालम्भ गल के।

उन्हें हो आई जो निरख _____

उसी की पीड़ा का _____

Options :

89874195241. ✖ बहे आँसू होके सखि, मिली मैं स्वामी से, अनुभव मुझे हा !रह गया!, मुझको नीरव दया।

89874195242. ✖ अनुभव मुझे हा !रह गया!, मिली मैं स्वामी से ,मुझको नीरव दया, बहे आँसू होके सखि।

89874195243. ✔ मिली मैं स्वामी से ,बहे आँसू होके सखि ,मुझको नीरव दया ,अनुभव मुझे हा !रह गया!

89874195244. ✖ मिली मैं स्वामी से, अनुभव मुझे हा !रह गया!, मुझको नीरव दया, बहे आँसू होके सखि।

Question Number : 112 Question Id : 89874124163 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘असाध्य वीणा’ की प्रतीकात्मकता के सन्दर्भ में निम्नलिखित कथनों का सही क्रम चुनिए —

Options :

89874195245. ✓ साधक की साधना ↔ सृजन का संघर्ष, वीणा की तान ↔ जीवन की लय, असाध्यता
↔ कला की चरम सीमा, साधक की विजय ↔ सृजन की सिद्धि

89874195246. ✗ साधक की साधना ↔ कला की चरम सीमा, वीणा की तान ↔ जीवन की लय,
असाध्यता ↔ सृजन का संघर्ष, साधक की विजय ↔ सृजन की सिद्धि

89874195247. ✗ साधक की साधना ↔ जीवन की लय, वीणा की तान ↔ कला की चरम सीमा,
असाध्यता ↔ सृजन का संघर्ष, साधक की विजय ↔ सृजन की सिद्धि

89874195248. ✗ साधक की साधना ↔ सृजन का संघर्ष, वीणा की तान ↔ कला की चरम सीमा,
असाध्यता ↔ जीवन की लय, साधक की विजय ↔ सृजन की सिद्धि

मुक्तिबोध की कविता 'ब्रह्मराक्षस' की प्रतीकात्मकता को सही क्रम में मिलाइए -

Options :

ब्रह्मराक्षस ↔ विद्रोही विचारों का दमन, समाज का भय ↔ बुद्धिजीवी का मृत रूप,
कवि की संवेदना ↔ बौद्धिक चेतना का पुनर्जागरण, मुक्ति ↔ आत्मबोध और मानवीय
चेतना की पुनर्स्थापना

89874195249. ✖

ब्रह्मराक्षस ↔ आत्मबोध और मानवीय चेतना की पुनर्स्थापना, समाज का भय ↔
विद्रोही विचारों का दमन, कवि की संवेदना ↔ बुद्धिजीवी का मृत रूप, मुक्ति ↔ बौद्धिक
चेतना का पुनर्जागरण

89874195250. ✖

ब्रह्मराक्षस ↔ बुद्धिजीवी का मृत रूप, समाज का भय ↔ विद्रोही विचारों का दमन,
कवि की संवेदना ↔ बौद्धिक चेतना का पुनर्जागरण, मुक्ति ↔ आत्मबोध और मानवीय
चेतना की पुनर्स्थापना

89874195251. ✔

ब्रह्मराक्षस ↔ बुद्धिजीवी का मृत रूप, समाज का भय ↔ बौद्धिक चेतना का
पुनर्जागरण, कवि की संवेदना ↔ विद्रोही विचारों का दमन, मुक्ति ↔ आत्मबोध और
मानवीय चेतना की पुनर्स्थापना

89874195252. ✖

'मेरे राम का मुकुट भीग रहा है' निबन्ध की पंक्तियों का सही अनुक्रम है-

- (i) बचपन में दादी जाँते पर वह गीत गातीं, मेरे घर से बाहर जाने पर विदेश में रहने पर वे यही गीत विह्वल होकर गातीं।
- (ii) अभी दो-तीन रात पहले मेरे एक साथी संगीत-कार्यक्रम सुनने के लिए नौ बजे रात गए, साथ में जाने के लिए मेरे एक चिरंजीव ने और मेरी एक मेहमान, महानगरीय वातावरण में पली कन्या ने अनुमति माँगी।
- (iii) और इतने में पूरब से हल्की उजास आती है और शहर के इस शोर-भरे बियाबान में चक्की के स्वर के साथ चढ़ती-उतरती जैतसार गीति हल्की-सी सिहरन पैदा कर जाती है।
- (iv) कैसे मंगलमय प्रभात की कल्पना थी और कैसी कालरात्रि आ गयी है? एक-दूसरे को देखने से डर लगता है।

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए -

Options :

89874195253. ✖ i, ii, iii और iv

89874195254. ✔ ii, i, iv और iii

89874195255. ✖ i, ii, iv और iii

89874195256. ✖ ii, iv, iii और i

‘साहित्य का इतिहास’ की संकल्पना व्यक्त करने वाली निम्नलिखित पंक्तियों का सही अनुक्रम है -

- (i) जनता की चित्तवृत्ति बहुत कुछ राजनीतिक, सामाजिक, साम्प्रदायिक तथा धार्मिक परिस्थिति के अनुसार होती है; अतः कारणस्वरूप इन परिस्थितियों का किंचित् दिग्दर्शन भी साथ ही साथ आवश्यक होता है।
- (ii) जब कि प्रत्येक देश का साहित्य वहाँ की जनता की चित्तवृत्ति का संचित प्रतिबिम्ब होता है।
- (iii) आदि से अन्त तक इन्हीं चित्तवृत्तियों की परम्परा को परखते हुए साहित्य -परम्परा के साथ उनका सामंजस्य दिखाना ही ‘साहित्य का इतिहास’ कहलाता है।
- (iv) तब यह निश्चित है कि जनता की चित्तवृत्ति के परिवर्तन के साथ साथ साहित्य के स्वरूप में भी परिवर्तन होता चला जाता है।

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए -

Options :

89874195257. ✖ iii, ii, i और iv

89874195258. ✖ i, iii, ii और iv

89874195259. ✖ i, ii, iv और iii

89874195260. ✔ ii, iv, iii और i

जयशंकर प्रसाद के नाटकों की विशेषताएँ हैं –

- (i) ऐतिहासिक आधार
- (ii) पात्रों के अन्तर्द्वन्द्व का चित्रण
- (iii) नारी पात्रों को महत्त्वपूर्ण स्थान देना
- (iv) उत्साह, प्रेम और वैराग्य का चित्रण

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए –

Options :

89874195261. ✖ केवल i और iii सही है।

89874195262. ✖ केवल ii और iii सही है।

89874195263. ✖ केवल i, ii और iii सही है।

89874195264. ✔ उपरोक्त सभी सही है।

'परीक्षा गुरु' उपन्यास की विशेषताएँ हैं -

- (i) पश्चिमी सभ्यता के प्रभाव से भारतीय व्यापारियों के व्यवहार में बदलाव दिखाना
- (ii) मुख्य पात्र के उत्थान और पतन का यथार्थवादी चित्रण
- (iii) गलत संगति और मित्रों के दुष्परिणाम का चित्रण
- (iv) नैतिकता, सदाचार और मानवीय मूल्यों पर बल देना

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए -

Options :

89874195265. ✖ केवल i और iii सही है।

89874195266. ✖ केवल ii और iv सही है।

89874195267. ✖ केवल i , ii और iii सही है।

उपरोक्त सभी सही हैं।

89874195268. ✔

‘शेखर: एक जीवनी’ उपन्यास के सम्बन्ध में उचित कथन है—

- (i) यह आत्मकथात्मक मनोवैज्ञानिक उपन्यास है।
- (ii) इसमें व्यक्ति और समाज के मध्य संघर्ष का गहन विश्लेषण है।
- (iii) इसमें स्वाधीनता आन्दोलन के ऐतिहासिक प्रसंगों का यथार्थ चित्रण किया गया है।
- (iv) उपन्यास का नायक शेखर आदर्श और यथार्थ के बीच निरन्तर अन्तर्द्वन्द्व से जूझता है।

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए –

Options :

89874195269. ✓ केवल i, ii औ iv सही है।

89874195270. ✗ केवल i और ii सही है।

89874195271. ✗ केवल ii और iv सही है।

89874195272. ✗ उपरोक्त सभी सही है।

बाबा नागार्जुन की कविता 'अकाल और उसके बाद' के सम्बन्ध में तर्कसंगत कथन है –

- (i) कविता संकट और विपत्ति के बावजूद आशा और मानवता के पुनरुत्थान पर बल देती है।
- (ii) चूल्हे का न जलना, चक्की का खाली रहना जीवन का थम जाना है।
- (iii) अकाल के कारण पूरा पारिस्थिति तन्त्र प्रभावित होता है।
- (iv) कविता में जिजीविषा और आशा का चित्रण नहीं है।

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए –

Options :

केवल i, ii और iv सही है।

89874195273. ✖

केवल i, ii और iii सही हैं।

89874195274. ✔

केवल i, ii और iv सही हैं।

89874195275. ✖

उपरोक्त सभी सही हैं।

89874195276. ✖

‘रश्मिरथी’ के सर्गों के अनुक्रम के आधार पर निम्नलिखित घटना-क्रम का सही अनुक्रम है —

- (i) कर्ण का अपने गुरु परशुराम के प्रति गुरुभक्ति का मार्मिक चित्रण
- (ii) कर्ण का राज्याभिषेक और जाति-भेद से संघर्ष
- (iii) कर्ण का युद्ध में सेनापति बनना और वीरगति प्राप्त करना
- (iv) कृष्ण के कर्ण को समझाने के प्रयास और कर्ण की दृढ़ता

निर्देश : नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए –

Options :

89874195277. ✓ (ii), (i), (iv), (iii)

89874195278. ✗ (i), (ii), (iv), (iii)

89874195279. ✗ (ii), (iv), (i), (iii)

89874195280. ✗ (iv), (ii), (i), (iii)

पूर्व मध्यकाल के सम्बन्ध में किस आलोचक ने यह मत व्यक्त किया है –

“देश में मुसलमानों का राज्य प्रतिष्ठित हो जाने पर हिंदू-जनता के हृदय में गौरव, गर्व और उत्साह के लिये वह अवकाश न रह गया। उनके सामने ही उसके देवमंदिर गिराए जाते थे, देवमूर्तियाँ तोड़ी जाती थी और पूज्य पुरुषों का अपमान होता था और वे कुछ भी नहीं कर सकते थे। ऐसी दशा में अपनी वीरता के गीत न तो वे गा ही सकते थे और न बिना लज्जित हुए सुन ही सकते थे। आगे चलकर जब मुस्लिम-साम्राज्य दूर तक स्थापित हो गया तब परस्पर लड़ने वाले स्वतंत्र राज्य भी नहीं रह गए। इतने भारी राजनीतिक उलटफेर के पीछे हिंदू जनसमुदाय पर बहुत दिनों तक उदासी छाई रही। अपने पौरुष से हताश जाति के लिये भगवान की शक्ति और करुणा की ओर ध्यान ले जाने के अतिरिक्त दूसरा मार्ग ही क्या था?”

Options :

89874195281. ✖ ग्रियर्सन

89874195282. ✖ हजारीप्रसाद द्विवेदी

89874195283. ✔ रामचन्द्र शुक्ल

89874195284. ✖ गणपतिचन्द्र गुप्त

Question Number : 122 Question Id : 89874124173 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

यह किस आलोचक का कथन है –

"सूरदास जब अपने विषय का वर्णन शुरू करते हैं तो मानो अलंकार शास्त्र हाथ जोड़कर उनके पीछे दौड़ा करता है। उपमाओं की बाढ़ आ जाती है, रूपकों की वर्षा होने लगती है। संगीत के प्रवाह में कवि स्वयं बह जाता है।"

Options :

89874195285. ✓ हजारीप्रसाद द्विवेदी

89874195286. ✗ रामविलास शर्मा

89874195287. ✗ राहुल सांकृत्यायन

89874195288. ✗ रामचन्द्र शुक्ल

Question Number : 123 Question Id : 89874124174 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

‘चन्द्रगुप्त’ नाटक में यह किसका संवाद है –

“जयघोष तुम्हारे चारण करेंगे। हत्या, रक्तपात और अग्निकाण्ड के लिए उपकरण जुटाने में मुझे आनन्द नहीं। विजय-तृष्णा का अन्त पराभव में होता है अलक्षेन्द्र! राजसत्ता सुव्यवस्था से बढ़े तो बढ़ सकती है, केवल विजयों से नहीं। इसीलिए अपनी प्रजा के कल्याण में लगे।”

Options :

चाणक्य

89874195289. ✖

दाण्ड्यायन

89874195290. ✔

सिंहरण

89874195291. ✖

अलका

89874195292. ✖

Question Number : 124 Question Id : 89874124175 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

निम्नलिखित काव्य-पंक्तियों के कवि है –

“मुँह जब लागै, तब नहीं छूटे, जाति मान धन सब कुछ नूटे।
पागल करि मोहिं करे खराब, क्यों सखि सज्जन नहीं सराब।”

Options :

बदरीनारायण चौधरी ‘प्रेमघन’

89874195293. ✖

प्रतापनारायण मिश्र

89874195294. ✖

भारतेन्दु हरिश्चन्द्र

89874195295. ✔

ठाकुर जगमोहन सिंह

89874195296. ✖

Question Number : 125 Question Id : 89874124176 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

किस आचार्य ने 'काव्य हेतु' को काव्यांग कहा है?

Options :

89874195297. ✓ आचार्य वामन

89874195298. ✗ आचार्य दण्डी

89874195299. ✗ आचार्य रुद्रट

89874195300. ✗ आचार्य मम्मट

Question Number : 126 Question Id : 89874124177 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

निम्नलिखित काव्य-पंक्तियों में प्रयुक्त अलंकार पहचानिए –
“उदित उदय-गिरि-मंच पर रघुवर बाल पतंग।
विकसेउ सन्त-सरोज वन, हरषे लोचन-भृंग॥”

Options :

89874195301. ✗ यमक

89874195302. ✗ श्लेष

89874195303. ✓ रूपक

89874195304. ✗ उत्प्रेक्षा

छन्द के प्रमुख अवयवों के पारिभाषिक अर्थ है –

- (i) किसी छन्द की प्रधान यति पर समाप्त होने वाली पूर्ण पंक्ति को उसका एक _____ कहते हैं।
- (ii) _____ छन्दशास्त्र में ह्रस्व के लिए _____ एवं दीर्घ के लिए _____ का प्रयोग किया जाता है।
- (iii) गुरु-लघु क्रम से वर्णों की व्यवस्था एवं गणना के लिए तीन-तीन वर्णों के स्वतन्त्र समूहों को _____ कहा जाता है।
- (iv) चरणान्तक वर्णों की आवृत्ति को _____ कहते हैं।

नीचे दिये गये विकल्पों में से सही उत्तर का चयन कीजिए –

Options :

89874195305. ✖ गण, यति, चरण या पाद, लघु (l) – गुरु (S), तुक

89874195306. ✖ यति, गण, चरण या पाद, लघु (l) – गुरु (S), तुक

89874195307. ✖ गण, चरण या पाद, लघु (l) – गुरु (S), यति, तुक

89874195308. ✔ चरण या पाद, लघु (l) – गुरु (S), गण, यति, तुक

Question Number : 128 Question Id : 89874124179 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

छायावादी काव्य की मूल चेतना 'व्यक्तिवादी' है, जो प्रसाद में _____, निराला में _____, पन्त में _____ और महादेवी में _____ के रूप में प्रकट हुई है।

निर्देश : निम्नलिखित उचित शब्दों से उपरोक्त रिक्त स्थान को पूर्ण कीजिए -

Options :

आनन्द भाव, अद्वैत भाव, परोक्षरति, आत्मरति

89874195309. ✖

आनन्द भाव, अद्वैत भाव, आत्मरति, परोक्षरति

89874195310. ✔

आनन्द भाव, परोक्षरति, अद्वैत भाव, आत्मरति

89874195311. ✖

आनन्द भाव, परोक्षरति, आत्मरति, अद्वैत भाव

89874195312. ✖

Question Number : 129 Question Id : 89874124180 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

नाना विषयों के बोध का विधान होने पर ही उनसे सम्बन्ध रखने वाली इच्छा की अनेकरूपता के अनुसार अनुभूति के भिन्न-भिन्न योग संघटित होते हैं, जो _____ कहलाते हैं।

निर्देश : निम्नलिखित विकल्पों में से संगत का चयन कीजिए –

Options :

89874195313. ✓ भाव और मनोविकार

89874195314. ✗ क्रोध और बैर

89874195315. ✗ श्रद्धा और जागरण

89874195316. ✗ विभाव, अनुभाव और संचारी भाव

“दृग उरझत दूटत कुटुम जुरत चतुर चित प्रीति।

परति गांठि दुरजन हिये दर्ई नई यह रीति।।”

उपर्युक्त दोहे के सम्बन्ध में कौन-सा कथन युक्तियुक्त है?

- (i) दोहे में कार्य-कारण सम्बन्ध का स्वाभाविक चित्रण हुआ है।
- (ii) दोहे में प्रेमी-प्रेमिका के प्रेम का स्वाभाविक चित्रण हुआ है।
- (iii) दोहे में असंगति अलंकार का प्रयोग हुआ है।
- (iv) दोहे में विभावना अलंकार का प्रयोग हुआ है।

कूट :

Options :

(i) और (ii) सही

89874195317. ✖

(ii) और (iii) सही

89874195318. ✔

(iii) और (iv) सही

89874195319. ✖

(i) और (iv) सही

89874195320. ✖

Question Number : 131 Question Id : 89874124182 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): मनुष्य की श्रेष्ठ साधना ही संस्कृति है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि साधनाओं के माध्यम से मनुष्य अवरोधी-सत्य तक पहुँच सका है।

कूट :

Options :

89874195321. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195322. ✔ (A) सही (R) सही

89874195323. ✖ (A) सही (R) गलत

89874195324. ✖ (A) गलत (R) सही

Question Number : 132 Question Id : 89874124183 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): दलित विचारकों ने नवजागरण का आरम्भ बंगाल से नहीं माना है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि दलित मुक्ति की लहर महाराष्ट्र से चली।

कूट :

Options :

89874195325. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195326. ✖ (A) सही (R) गलत

89874195327. ✖ (A) गलत (R) सही

89874195328. ✔ (A) सही (R) सही

Question Number : 133 Question Id : 89874124184 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): किसी भी मर्मज्ञ आलोचक के लिए आलोच्य कवि के प्रेरणा-स्रोतों को जानना अनिवार्य है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि कवि स्थूल जगत् से प्रेरणा पाकर उस पर कल्पना और चिन्तन का आवरण डालता है।

कूट :

Options :

89874195329. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195330. ✔ (A) सही (R) सही

89874195331. ✖ (A) गलत (R) सही

89874195332. ✖ (A) सही (R) गलत

Question Number : 134 Question Id : 89874124185 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): सामाजिक चेतना के जाग्रत होने पर भी
समाजगत विडम्बनाएँ बनी रहती है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि सामाजिक चेतना के जागरण से सभी वर्गों में
समानता और न्याय स्वतः स्थापित हो जाता है।

कूट :

Options :

89874195333. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195334. ✖ (A) सही (R) सही

89874195335. ✔ (A) सही (R) गलत

89874195336. ✖ (A) गलत (R) सही

स्थापना (Assertion) (A): कवि स्वभाव से ही उच्छृंखल होते हैं; वे जिस ओर झुक जाते हैं, उसी दिशा में पूरी शक्ति से प्रवाहित हो जाते हैं।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि कवि का उद्देश्य वस्तु का केवल यथार्थ चित्रण नहीं, अपितु उसके भावात्मक और कल्पनात्मक रूप को व्यक्त करना होता है। इसलिए वह अतिशयोक्ति, रूपक और भावोच्छ्वास का सहारा लेकर छोटी बात को भी विशाल रूप दे देता है।

कूट :

Options :

89874195337. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195338. ✖ (A) गलत (R) सही

89874195339. ✖ (A) सही (R) गलत

89874195340. ✔ (A) सही (R) सही

Question Number : 136 Question Id : 89874124187 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): कला की सर्जना आध्यात्मिक क्रिया है।
तर्क (Reason) (R): आध्यात्मिकता और कला अन्योन्याश्रित है।

कूट :

Options :

89874195341. ✖ (A) गलत (R) सही

89874195342. ✖ (A) सही (R) सही

89874195343. ✖ (A) सही (R) गलत

89874195344. ✔ (A) गलत (R) गलत

Question Number : 137 Question Id : 89874124188 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): यदि समाज के लिए नैतिक उन्नयन आवश्यक है, तो आनन्द-प्राप्ति भी कम आवश्यक नहीं आँकी जा सकती।

तर्क (Reason) (R): आनन्द केवल विलासिता और भोग की प्रवृत्ति से उत्पन्न होता है, जिसका समाज के नैतिक विकास से कोई सम्बन्ध नहीं है।

कूट :

Options :

89874195345. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195346. ✖ (A) सही (R) सही

89874195347. ✔ (A) सही (R) गलत

89874195348. ✖ (A) गलत (R) सही

Question Number : 138 Question Id : 89874124189 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): साहित्य में वस्तु और रूप एक-दूसरे से अभिन्न
और परस्पर अनुस्यूत होते हैं।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि साहित्य में वस्तु और रूप की सत्ता एक-दूसरे पर
निर्भर है।

कूट :

Options :

89874195349. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195350. ✔ (A) सही (R) सही

89874195351. ✖ (A) सही (R) गलत

89874195352. ✖ (A) गलत (R) सही

Question Number : 139 Question Id : 89874124190 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): जिस साहित्य से हमारी सुरुचि न जागे, वह साहित्य कहलाने का अधिकारी नहीं।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि सुरुचि सम्पन्नता मात्र साहित्य तक ही सीमित है।

कूट :

Options :

89874195353. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195354. ✖ (A) सही (R) सही

89874195355. ✔ (A) सही (R) गलत

89874195356. ✖ (A) गलत (R) सही

स्थापना (Assertion) (A): पुण्यकर्मों सज्जनों और महान व्यक्तियों को भी दुर्भाग्य का शिकार होना पड़ता है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि जीवन में सुख-दुःख का निर्धारण केवल कर्मों की पवित्रता से नहीं, अपितु परिस्थितियों और काल की अनिश्चितता से भी होता है। महान व्यक्ति भी नियति और समय की परीक्षा से अछूते नहीं रहते।

कूट :

Options :

(A) गलत (R) गलत

89874195357. ✖

(A) गलत (R) सही

89874195358. ✖

(A) सही (R) गलत

89874195359. ✖

(A) सही (R) सही

89874195360. ✔

Question Number : 141 Question Id : 89874124192 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): हर जगह गरिमामयी भाषा का प्रयोग उचित नहीं है।
तर्क (Reason) (R): गरिमामयी भाषा का अन्धानुकरण अर्थ की
स्वाभाविकता का ह्रास कर देता है।

कूट :

Options :

(A) सही (R) सही

89874195361. ✓

(A) गलत (R) सही

89874195362. ✖

(A) सही (R) गलत

89874195363. ✖

(A) गलत (R) गलत

89874195364. ✖

Question Number : 142 Question Id : 89874124193 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): गुरु के उपदेश से जड़बुद्धि भी शास्त्रों का अध्ययन कर लेते हैं,
किन्तु काव्य केवल प्रतिभाशाली व्यक्तियों को ही कभी-कभी
स्फुरित होता है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि काव्य केवल तकनीकी कौशल और शास्त्रीय ज्ञान का ही फल
है; अभ्यास और अनुकरण से हर कोई कवि बन सकता है।

कूट :

Options :

(A) सही (R) सही

89874195365. ✖

(A) गलत (R) सही

89874195366. ✖

(A) सही (R) गलत

89874195367. ✔

(A) गलत (R) गलत

89874195368. ✖

स्थापना (Assertion) (A): महान काव्य वही है, जो सहृदयों की भावनाओं को उद्बलित कर सके और यह उद्बलन तभी हो सकता है, जब काव्य में विभिन्न भावों और उनसे सम्बन्धित विभिन्न अवयवों का सुचारूँ और सन्तुलित चित्रण हुआ है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि महान काव्य केवल जटिल शब्दावली, गूढ़ प्रतीक और गहन दार्शनिक विचारों से निर्मित होता है; भावों या अवयवों के सन्तुलन का उसमें कोई विशेष महत्त्व नहीं है।

कूट :

Options :

89874195369. ✖ (A) सही (R) सही

89874195370. ✔ (A) सही (R) गलत

89874195371. ✖ (A) गलत (R) सही

89874195372. ✖ (A) गलत (R) गलत

Question Number : 144 Question Id : 89874124195 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): कविता मनुष्य के हृदय को स्वार्थ-सम्बन्धों के संकुचित दायरे से ऊपर उठाकर लोक-सामान्य-भावभूमि पर प्रतिष्ठित करती है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि कविता संकुचित आत्म और प्रशस्त लोक का समन्वय है।

कूट :

Options :

89874195373. ✖ (A) सही (R) सही

89874195374. ✖ (A) गलत (R) गलत

89874195375. ✖ (A) गलत (R) सही

89874195376. ✔ (A) सही (R) गलत

Question Number : 145 Question Id : 89874124196 Question Type : MCQ Option Shuffling : No
Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

स्थापना (Assertion) (A): भक्ति धर्म की रसात्मक अनुभूति है।

तर्क (Reason) (R): क्योंकि उसमें अपने मंगल और लोकमंगल का संगम दिखायी पड़ता है।

कूट :

Options :

89874195377. ✓ (A) सही (R) सही

89874195378. ✗ (A) गलत (R) गलत

89874195379. ✗ (A) गलत (R) सही

89874195380. ✗ (A) सही (R) गलत

Sub-Section Number :

2

Sub-Section Id :

898741988

Question Shuffling Allowed :

No

Question Numbers : (146 to 150)

Question Label : Comprehension

निर्देश : निम्नलिखित गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए और उसके आधार पर पूछे गये पाँचों बहुविकल्पीय प्रश्नों (146-150) के सही विकल्प का चयन कीजिए।

भारत धर्म-प्रधान देश है। धर्म ही भारतीय संस्कृति की आधारशिला है। राजेन्द्र बाबू के गाँव में धार्मिक वातावरण बहुत ही सुव्यवस्थित था। गाँव में दो मठ थे, जो ग्रामवासियों को धार्मिक संस्थान प्रदान करते थे। ग्रामवासी अपने धर्मगुरुओं का भरण-पोषण करते। इससे उनकी दान एवं त्याग की भावना को बल मिलता रहता था। गाँव में धार्मिक पर्व एवं त्यौहार बड़े धूम-धाम से मनाये जाते। रामनवमी एवं जन्माष्टमी के माध्यम से मर्यादा पुरुषोत्तम राम एवं लीलाधर श्रीकृष्ण का जीवन प्रतिवर्ष चेतना में साकार हो उठता, जो उनके नैतिक बुद्धि की आधारशिला बनता। इन्हीं कारणों से इन गाँवों में सच्चरित्रता, दान, तप, त्याग आदि की पावन ज्योति शेष है। कार्तिक मास में भागवत, रामायण आदि पर प्रवचन प्राचीन भारतीय संस्कृति के उच्चादर्शों का ज्ञान प्रदान करता है। सुनने की अपेक्षा देखने से ज्ञान अधिक मिलता है। रामलीला के माध्यम से मनोरंजन के रूप में ही बच्चे राम के जीवन का ज्ञान प्राप्त कर लेते थे। इन्हीं कारणों से लोगों के हृदय में भारतीय संस्कृति एवं धर्म के संस्कार इतने प्रबल थे कि पढ़ना न जानते हुए भी दूसरों की सहायता से वे रामायण का पाठ करते एवं रामायण की स्मरण रखने योग्य स्मृतियों को याद भी रखते। होली समाज को जाति-पाँति के भेदभाव से ऊपर उठाकर एकता के सूत्र में बाँधने वाला सबसे बड़ा साधन था। दीपावाली दैनिक जीवन के संघर्षों को भूला कर स्वच्छता, समृद्धि एवं प्रकाश को जीवन में उतार लाती। दशहरे में काली-पूजा शक्ति का प्रतीक थी। सृष्टि के कण-कण में एक अनन्त सत्ता व्याप्त है। यही विश्व की सृष्टि एवं नियामक शक्ति है। अनन्त चतुर्दशी का व्रत अपने मन को दैनिक भौतिकता की सीमा से खींचकर अपने भीतर उस अनन्त शक्ति को पाने का व्रत था। प्रतीक रूप में रेशम का डोरा बाँध कर लोग उस अनन्त शक्ति का स्वामित्व स्वीकार करते। अनन्त को डोरा बाँध कर लोग अपने मन को बुराइयों से दूर कर नैतिक-मर्यादाओं में बाँधते।

Sub questions

Question Number : 146 Question Id : 89874124198 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

परिच्छेद में 'धर्म ही भारतीय संस्कृति की आधारशिला है' का आशय क्या है?

Options :

भारतीय समाज का मुख्य उद्देश्य धार्मिक अनुष्ठान करना है।

89874195381. ✖

भारतीय संस्कृति का निर्माण धार्मिक मूल्यों और आचरणों पर आधारित है।

89874195382. ✔

भारत के सभी लोग किसी न किसी धर्म का पालन करते हैं।

89874195383. ✖

धर्म के बिना भारतीय समाज में जीवन असंभव है।

89874195384. ✖

Question Number : 147 Question Id : 89874124199 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

ग्रामवासियों में दान और त्याग की भावना क्यों बनी रहती थी?

Options :

89874195385. ✖ क्योंकि वे कृषि कार्य में निपुण थे।

89874195386. ✔ क्योंकि वे धर्मगुरुओं की सेवा व भरण-पोषण करते थे।

89874195387. ✖ क्योंकि मठों में धार्मिक शिक्षा दी जाती थी।

89874195388. ✖ क्योंकि वे निर्धनों की सहायता करते थे।

Question Number : 148 Question Id : 89874124200 Question Type : MCQ Option Shuffling : No Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

परिच्छेद में "दीपावाली दैनिक जीवन के संघर्षों को भूला कर स्वच्छता, समृद्धि एवं प्रकाश को जीवन में उतार लाती" — इस वाक्य में 'प्रकाश' का प्रतीकात्मक अर्थ है—

Options :

89874195389. ✖ दीपक का भौतिक प्रकाश

89874195390. ✖ भौतिक समृद्धि और वैभव

89874195391. ✔ आध्यात्मिक ज्ञान और आन्तरिक उजास

89874195392. ✖ उत्सव और उल्लास का समय

Question Number : 149 Question Id : 89874124201 Question Type : MCQ Option Shuffling : No

Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

यदि किसी गाँव में धार्मिक पर्व और सामाजिक एकता की परम्परा समाप्त हो जाए, तो लेखक के अनुसार सबसे बड़ा प्रभाव क्या होगा?

Options :

89874195393. ✖ गाँव की आर्थिक स्थिति बिगड़ जाएगी।

89874195394. ✖ ग्रामवासी आधुनिक बन जाएँगे।

89874195395. ✔ नैतिक चेतना और सच्चरित्रता कमज़ोर पड़ेगी।

89874195396. ✖ गाँव में शिक्षा का स्तर गिर जाएगा।

Question Number : 150 Question Id : 89874124202 Question Type : MCQ Option Shuffling : No

Correct Marks : 2 Wrong Marks : 0

निम्नलिखित पर्वों का उनके सांस्कृतिक-नैतिक प्रतीकों से मिलान कीजिए –

पर्व		प्रतीक	
(a)	रामनवमी जन्माष्टमी	एवं	(i) एकता का सूत्र
(b)	होली	(ii)	मर्यादा और कर्तव्य का बोध
(c)	दीपावाली	(iii)	समृद्धि और प्रकाश
(d)	दशहरा	(iv)	शक्ति का प्रतीक

कूट :

Options :

89874195397. ✔ a-ii, b-i, c-iii, d-iv

89874195398. ✖ a-iii, b-ii, c-iv, d-i

89874195399. ✖ a-i, b- iii, c-ii, d-iv

89874195400. ✖ a-iv, b- i, c-ii, d-iii